

Tweede Kamer, Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit

VERSLAG VAN EEN COMMISSIEDEBAT

Concept

De vaste commissie voor Justitie en Veiligheid heeft op 15 oktober 2026 overleg gevoerd met de heer Van Weel, minister van Justitie en Veiligheid, over:

- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 24 maart 2026 inzake voortgang ontwikkeling inkeerregeling geldezels (29911, nr. 501);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 30 maart 2026 inzake evaluatie van FEC-projecten door het WODC (36800-IX, nr. 45);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 15 april 2026 inzake beleidsreactie op eindrapport Onderzoek aanpassingen en gebruik van de Wet Bibob sinds 2020 (31109, nr. 38);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 15 april 2026 inzake onderzoek naar de toepassing van de bevoegdheid in artikel 13b Opiumwet 2021-2023 en onderzoek naar de effecten en gevolgen van de toepassing van artikel 13b Opiumwet (34763, nr. 22);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 21 april 2026 inzake reactie op het onderzoek Buiten beeld. De aard, omvang en modi operandi van winkeldiefstal en de weerbaarheid van de Nederlandse detailhandel (29911, nr. 502);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 11 mei 2026 inzake beleidsreactie op evaluatie van de Wet computercriminaliteit III (34372, nr. 33);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 21 mei 2026 inzake mediaberichtgeving over vermeende ontplooidde activiteiten tot aanhouding van de voortvluchtige verdachte Jos Leijdekkers (29911, nr. 504);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 26 mei 2026 inzake ondermijning door georganiseerde criminaliteit (29911, nr. 505);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 8 juni 2026 inzake voortgangsrapportage high-impact crimes 2024-2025 (28684, nr. 862);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 16 juni 2026 inzake jaaroverzicht 2025 Financial Intelligence Unit-Nederland (29911, nr. 507);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 17 juni 2026 inzake hoofdlijnen en uitgangspunten nieuwe Wet wapens en munitie (33033, nr. 40);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 24 juni 2026 inzake jaarverslag van de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC's) en het Landelijk Informatie- en Expertisecentrum (LIEC) 2025 (29911, nr. 508);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 3 juli 2026 inzake voortgang versterking taakveld bewaken en beveiligen en reactie op adviesbrief Adviesorgaan Stelsel Bewaken en Beveiligen (29911, nr. 509);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 3 juli 2026 inzake aanscherping gecoördineerde corruptieaanpak (29911, nr. 510);

- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 1 september 2026 inzake rectificatie jaaroverzicht 2025 Financial Intelligence Unit-Nederland (29911, nr. 523);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 4 september 2026 inzake WODC-rapport Over de grens. Lessen uit buitenlandse aanpakken van online aangejaagde ordeverstoringen (28684, nr. 865);
- de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 8 oktober 2026 inzake reactie op verzoek commissie over het rapport "Hypotheekfraude, een complex fenomeen" en de Financial Crime Analysis (FCA) (29911, nr. 529).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
Eerdmans

De griffier van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid,
Van Tilburg

Voorzitter: Ellian
Griffier: Van den Broek

Aanwezig zijn acht leden der Kamer, te weten: Coenradie, Ellian, Faber, Martens-America, Mathlouti, Mutluer, Straatman en Struijs,

en de heer Van Weel, minister van Justitie en Veiligheid.

Aanvang 14.00 uur.

De voorzitter:

Dames en heren, goedemiddag. Ik open deze vergadering van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid. Op de agenda staat het commissiedebat Criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit. Ik heet van harte welkom de minister van Justitie en Veiligheid, en natuurlijk zijn ondersteuning. Ik heet van harte welkom de aanwezige collega's. Ik zal hun namen noemen als zij zo meteen hun eerste termijn uitspreken. En natuurlijk ook welkom aan iedereen in de zaal en iedereen die op andere wijze dit debat volgt.

In de eerste termijn heeft u vier minuten spreektijd en drie vragen onderling, want we hebben drie uur de tijd voor dit commissiedebat en er staan een hoop onderwerpen op de agenda. Ik ga u hier dan ook strak aan houden.

Mevrouw Coenradie?

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Het is misschien goed om te weten dat ik ook midden in een VWS-begroting zit, althans niet letterlijk, want ik kan me natuurlijk niet in tweeën splitsen. Maar dat is dus meteen ook het lastige. Het kan daarom zijn dat ik straks na mijn bijdrage eerder wegga. Ik moet even puzzelen om het van de zijlijn te kunnen blijven volgen. Ik ga straks dus niet uit desinteresse weg, maar omdat het gewoon even niet anders is.

De **voorzitter**:

Het is druk en u kunt zich uiteraard niet in tweeën splitsen. Als u de zaal verlaat, weten we waarom.

Ik kijk even rond. Hebben we alle plichtplegingen gehad? Dat is het geval. Dan gaan we snel beginnen met mevrouw Mutluer. Zij spreekt in eerste termijn namens PRO. Aan u het woord, mevrouw Mutluer.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Dank u wel, voorzitter. Ik wil het graag hebben over het Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland, want dat laat zien hoezeer de onderwereld verweven is geraakt met de bovenwereld en hoe criminelen gebruikmaken van onze economie, van onze voorzieningen en van onze samenleving. Ik zie het als een veelkoppig monster op heel veel terreinen. Ik kan het weten, want ik ben opgegroeid in zo'n wijk. Ik heb veel werkbezoeken afgelegd in dat soort kwetsbare wijken en gezien wat ondermijning letterlijk doet met de leefbaarheid van een wijk. We hebben het dan over zorgfraude en hypotheekfraude. Dat laatste was recent volop in het nieuws en ik wil daar nu ook even op focussen.

In april kwam er een alarmerend onderzoek naar buiten met facts over hypotheekfraude. Daaruit bleek dat het mogelijk om duizenden gevallen van hypotheekfraude per jaar gaat. In vier jaar tijd werden er tussen de 6.000 en 11.000 woningen met vervalste gegevens gekocht. Daarbij gaat het naar schatting om een bedrag van 2,7 à 4,6 miljard euro! Dat zijn forse bedragen. Achter die getallen gaat een wereld schuil van witwassen, drugscriminaliteit, illegale verhuur, mensenhandel en arbeidsmigranten. De voorbeelden zullen u allen bekend zijn. Het gaat dan om een huis waarin 74 arbeidsmigranten om de beurt op een matras mogen slapen, maar daarvoor wel €500 per matras moeten betalen.

Dat rapport lag best wel lang op het ministerie. Ik verwacht dan dat de minister daarop gaat anticiperen. Tenminste, hij weet dat er in september, oktober een rondetafelgesprek komt. Hij weet dat er een ondermijningsdebat komt. Ik druk me dan best zacht uit als ik zeg dat het beter was geweest dat dat rapport, waarin dit soort heel heftige en alarmerende cijfers staan, eerder met de Kamer was gedeeld. Dat is niet gebeurd en dat reken ik deze minister aan.

In het rapport staan inhoudelijk heel belangrijke punten over de poortwachtersfunctie, het laten checken van gegevens door bijvoorbeeld de Belastingdienst en het centraal aandeelhoudersregister. Nu zult u misschien zeggen "dat kan zo wel", maar wij hebben daar ook al allerlei moties over ingediend, hè. De informatie die uit het onderzoek naar voren komt, is bovendien niet nieuw, want in 2024, al twee jaar terug, dienden wij een motie in waarin wij vroegen om onderzoek te doen naar hoe hypotheekverstrekkers inkomensgegevens kunnen laten controleren bij de Belastingdienst. Wij deden dat om die fraude juist aan de voorkant te voorkomen. Maar wat wordt daarmee gedaan? Weinig! Ik snap 't, hè. Ik wil ook geen nieuw toeslagenschandaal doordat de Belastingdienst zomaar informatie gaat delen. Dat snap ik allemaal, maar het ging hier om de vraag hoe we het kunnen checken, zodat we in ieder geval dit soort frauduleuze handelingen aan de voorkant kunnen voorkomen. In 2025 dienden we een motie in om de poortwachtersfunctie van de Kamer van Koophandel te versterken met een vog aan

de voorkant en door de weigeringsgronden uit te breiden. En wat gebeurt daarmee? Niks tot weinig! Ik vind dat best frustrerend.

Het aandeelhoudersregister. We hebben de minister eerder gevraagd om dat op te pakken. Regel 't! We weten dat er wat belemmeringen zijn, maar laat dan weten wat je nodig hebt om het voor elkaar te krijgen. Ik word daar soms ook wel een beetje boos over, want ik vraag mij dan af of de minister hier dan echt geen prioriteit aan geeft. Hij geeft wel prioriteit aan Bolle Jos en dat is niet onterecht, want we hebben recent Overasselt gezien. De geldkranen gaan daarom dicht en dat is ook allemaal goed, maar je mag je wel afvragen of dat wel zo effectief is. Ik denk dan: kijk even naar zaken die wel heel effectief zijn om ondermijning aan te pakken. Ik denk dan onder andere aan ondermijning waarbij criminelen kinderen verleiden het verkeerde pad op te gaan. Ik denk dat Preventie met Gezag daarvoor heel belangrijk is.

Ik ben over mijn tijd heen. Ik laat het daarom voor nu hierbij, voorzitter.

De voorzitter:

U zag het aan mijn blik, mevrouw Mutluer. Een korte interruptie van meneer Struijs.

De heer Struijs (50PLUS):

Ik wil toch vragen of PRO wat meer duiding kan geven over Preventie met Gezag in het kader van het enorm exploderende aantal jeugdigen dat zich op de georganiseerde misdaad stort. Wat is nu het beleid van PRO? Heeft u inzichten waarmee we verder komen?

Mevrouw Mutluer (PRO):

Dank u wel voor die vraag, want het is een hele belangrijke vraag. Ik ben heel erg groot voorstander van het programma Preventie met Gezag. Een twintigtal gemeenten krijgt hier nu structurele financiering voor en 27 gemeenten ... Of is het andersom? Nou, voldoende gemeenten krijgen ook nog eens incidentele financiering hiervoor. Ik zie dan bijvoorbeeld dat door de lokale inzet in Arnhem de instroom van first offenders met 36% is gedaald. Waarom? Omdat ze investeren in onderwijs, in jongerenwerkers, in betere samenwerking tussen de gemeente en de politie en in straatcoaches. In dat licht heb ik eerder in een voorstel gepleit voor specialistische jongerenwerkers. Om dat te onderzoeken is 2,7 miljoen vrijgespeeld.

Maar ook hier denk ik weer: minister, dit werkt! Je kunt ook besluiten om in plaats van die 100 miljoen juist daarin veel meer geld en middelen te steken. Het antwoord op de vraag van mijn collega is daarom: minister, steek het geld in wat het meeste effect genereert. Het maakt me dan niet of dat bij hypotheekfraude, zorgfraude of jeugdfraude gebeurt, als je maar de juiste dingen doet.

Mevrouw Coenradie (JA21):

Ik kan wat mevrouw Mutluer in haar bijdrage betoogt, zeker steunen. We hebben samen een rondetafelsessie bijgewoond, waarbij verschillende partijen aan tafel zaten. Toen kwamen er een paar dingen steeds terug. Zo werd er heel veel gesproken over preventie. Maar er werd ook over iets anders gesproken en dat is dat criminelen vaak wel als één organisatie werken, terwijl de overheid met losse loketten werkt. Het thema "privacy" en alle wetgeving daaromheen werd ook genoemd als grote boosdoeners. Kunnen PRO en JA21 samen optrekken om daar nu eens samen definitief mee af te

rekenen, zodat we niet de daders beschermen, maar daadwerkelijk iets doen tegen die criminele organisaties door zelf als één netwerk op te treden?

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Ik vind het ook heel lastig uit te leggen dat het kan gebeuren dat een crimineel een onderneming start in gemeente X en gewoon weer een malafide onderneming in gemeente Y start wanneer zijn eerste onderneming wordt opgedoekt. Ik vind het inderdaad niet uit te leggen dat die informatie niet gedeeld kan worden.

PRO is vrij scherp als het gaat om de AVG en de bescherming van privégegevens. Dat zijn wij niet voor niets, want je hebt die waarborgen echt nodig. Ik ben zelf wat pragmatischer en daarom vind ik dat je moet kijken wat er binnen de kaders van de privacyregelgeving mogelijk is. Als het dan niet kan, moet je gaan kijken wat je mogelijk kunt maken. Je kunt dat bijvoorbeeld doen door wetten te veranderen en door bepaalde waarborgen te creëren.

Ik noemde net niet voor niets de Belastingdienst, want waarom mag de Belastingdienst geen informatie verstrekken als die informatie met een ander doel daar is binnengekomen? Je moet daar zeker mee oppassen, want ik wil geen nieuwe toeslagenaffaire. Aan de andere kant moet je wel kijken wat er dan wel kan om die informatie toch op een bepaalde manier met elkaar te delen. Door die informatie te delen, kun je namelijk criminelen pakken en voorkomen dat ze uiteindelijk de lachende derde zijn.

Dat is een zoektocht. Er komen wetten aan, bijvoorbeeld de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden en de Wams. Die kunnen helpen, maar soms denk ik dat er meer nodig is. Ik ben dan ook echt bereid, zeker als het gaat om criminaliteitsbestrijding, verder te kijken, zonder te zeggen dat we dan maar alle privacyregels moeten schenden. Daar ben ik natuurlijk ook weer niet van.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Dat laatste kan ik mij heel erg goed voorstellen. Ik ben daarom op zoek naar een mogelijkheid om de minister gezamenlijk te bewegen een onderzoek te doen naar die wettelijke grondslag. Volgens mij missen verschillende partijen die en bovendien ben ik er niet gerust op dat we er zijn met de wetgeving die er nu aankomt. Het begrip "doelbinding" wil eigenlijk zeggen dat het ons gezamenlijke doel is om die ondermijning aan te pakken, maar daar missen we in mijn optiek nu nog wel een wettelijke grondslag voor. Is mevrouw Mutluer het met mij eens dat we daarom de minister zouden moeten vragen om te onderzoeken welke wettelijke grondslag hiervoor nodig is? We moeten hier echt grote stappen in gaan maken.

De **voorzitter**:

Mevrouw Mutluer, iets korter als het kan.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Ik wil ook dat de minister met de partijen in kwestie zo snel mogelijk aan tafel gaat. Ik vind het te bizar voor woorden dat er pas, dus twee jaar na die motie waarin de hypotheekfraude wordt benoemd, één gesprek is geweest met de Belastingdienst en de betrokken partijen. Als je het echt serieus wil aanpakken, moet je veel eerder met alle partijen bij elkaar komen, overigens ook met de Autoriteit Persoonsgegevens, om te

kijken wat er wel kan.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Mevrouw Mutluer houdt een mooi betoog over Preventie met Gezag, maar ze lijkt dat toch ook een beetje te plaatsen tegenover de aanpak van de zware georganiseerde misdaad, zoals de door haar zelf genoemde zaak van Bolle Jos. Is ze het me eens dat deze twee dingen juist samen moeten gaan? Juist voor jongeren die erover denken om het criminele pad op te gaan, is het ontzettend belangrijk dat iemand die in weelde leeft in Sierra Leone uiteindelijk in een Nederlandse gevangenis terecht komt. Onze inzet moet daar maximaal op gericht zijn, juist om dat beeld aan jongeren in Nederland mee te geven.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Volmondig ja. Het is en-en. Je zal de zware criminelen inderdaad moeten frustreren en aan moeten pakken. Ik hoop dat mijn collega het niet erg vindt dat ik wel wat kritische kanttekeningen plaats bij het dichtdraaien van de geldkraan naar Sierra Leone, want ik zie Bolle Jos dat gat al met zijn eigen miljoenen dichtent. Ik ben dus meer op zoek naar iets wat hem of zo'n land echt raakt. Wat werkt echt om zo'n crimineel aan te pakken? Ik zit dus meer op de effectiviteit van wat we doen.

Preventie met Gezag ... Het is en-en, want jongeren moeten dit soort criminelen niet gaan verheerlijken of als heel stoer ervaren. Je zal het beide moeten doen.

De **voorzitter**:

Ik kijk even rond. Mevrouw Martens-America.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Ook ik kan mij echt wel aansluiten bij het betoog van mevrouw Mutluer. Als raadslid in Amsterdam heb ik natuurlijk heel veel te maken gehad met hele jonge kids die worden gevraagd om vuurwerk of iets ergers aan een voordeur te hangen van mensen die hun onwelgevallig zijn, maar ik sluit me aan de andere kant ook aan bij de vraag van mevrouw Straatman. De minister probeert nu zo daadkrachtig mogelijk op te treden om het signaal af te geven aan die jonge kids dat je hier niet straffeloos mee wekomt. En dan gaan wij in dit parlement een discussie voeren over welke maatregelen wel of niet juist zijn en of we het wel via de weg van BHOS moeten doen. Iedereen ziet dit. Ze lachen zich denk ik dan ook een slag in de rondte in Sierra Leone. Is mevrouw Mutluer het met mij eens dat we daarom achter de minister moeten gaan staan en "doe alles wat nodig is" tegen hem moeten zeggen? Anders is dit toch zeker een lachertje?

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Ik wil dat deze minister meer doet. Althans, ik wil dat hij veel doet tegen ondermijnende criminelen die zich naar het buitenland hebben begeven. Maar hun invloed zien we dan nog steeds hier in Nederland. Ik heb Overasselt niet voor niets genoemd. Ik wil dat hij zijn best doet om dat aan te pakken, maar wat hij doet moet dan wel effectief zijn. Misschien vraag ik dus wel of hij erover wil nadenken of er nog een tandje bij kan. Ik denk namelijk dat dat kan.

De **voorzitter**:

Oké. Ik zie dat we de interrupties voor nu hebben gehad en dat betekent dat we overgaan naar de eerste termijn van mevrouw Straatman. Zij spreekt namens het CDA.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Dank, voorzitter. De georganiseerde criminaliteit is het betonrot in onze samenleving en criminelen organiseren zich steeds slimmer. Daartegenover moet dus een overheid staan die minstens net zo slim is of liever nog: die criminelen een pas voor is.

Voorzitter. Vorige week was de boodschap tijdens het rondetafelgesprek over ondermijning bijzonder eensgezind: privacyregels belemmeren een effectieve aanpak van ondermijning. Dat hoorden we van de politie tot het OM, van de burgemeesters tot de banken en van de netbeheerders tot de notarissen. Dit probleem is bekend. Er is inmiddels ook een ambtelijke Taskforce Gegevensdeling. Maar het duurt allemaal veel en veel te lang. In een wereld waarin steeds meer informatie beschikbaar is, zouden criminelen daarvan wakker moeten liggen, maar in plaats daarvan verliezen we tijd aan soms tientallen verschillende convenanten, die samenwerking bemoeilijken of zelfs helemaal lamleggen. Daarom vraag ik de minister actie op dit punt. Welke concrete verbeteracties gaat de minister nemen om de bekende knelpunten binnen de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden, de Wgs, weg te nemen en op welke termijn gaat hij dat doen?

Maar ook binnen de Wpg, een andere wet, lopen publiek-private samenwerkingen vast, bijvoorbeeld de informatieverstrekking tussen hypotheekverstrekkers en de Belastingdienst. Is de minister bereid te verkennen hoe de Wpg kan worden aangepast om gegevensverstrekking aan derden beter mogelijk te maken en hoe daarbij de balans tussen privacy en veiligheid in het oog kan worden gehouden?

Voorzitter. Uit het Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland volgt dat het belangrijk is om systeemrisico's in kaart te brengen. Daarbij noemt de minister ook expliciet de agrarische sector. Dat is niet gek, want in het buitengebied met zijn relatieve anonimiteit, leegstand en de kwetsbare positie van boeren en tuinders voelt het voor criminelen soms als een vrijplaats. En dat mogen we niet laten gebeuren. Juist nu de onrust op het platteland groot is, moeten we onze boeren en tuinders beschermen. We lezen in de Kamerbrief dat de minister interdepartementale afspraken maakt met het ministerie van VRO en VWS over de aanpak van ondermijning in deze sectoren, maar welke afspraken liggen er met het ministerie van LVVN?

Wat het CDA betreft zijn er drie zaken nodig. Ten eerste meer handhaving. We hebben vaker gepleit voor meer cameratoezicht in het buitengebied, bijvoorbeeld door cameraschilden en extra individuele ANPR-camera's. Hoe kijkt de minister hiernaar? Ten tweede vertrouwenspersonen behouden. De meldingsbereidheid in het buitengebied is laag en vertrouwenspersonen van LTO helpen om die drempel te verlagen. Maar wij horen zorgelijke signalen dat de structurele financiering van vertrouwenspersonen onder druk staat en dat deze functie bij LTO Noord mogelijk zelfs verdwijnt. En dat kan niet waar zijn. Dus graag een reactie van de minister op dit punt. Ten derde moeten we de leegstand aanpakken. Leegstaande panden en stallen nodigen gewoon uit tot criminaliteit. Tegelijkertijd is de sloop voor boeren gewoon financieel onaantrekkelijk. Het CDA wil daarom een aantrekkelijke sloopregeling, geïntegreerd in de bredere aanpak stikstof. Wil de minister hierover in gesprek gaan met zijn collega van LVVN? Wij zijn overigens bezig met een voorstel om dit te regelen voor de begroting van LVVN.

Voorzitter. De sluiting van panden en artikel 13b van de Opiumwet. Het WODC heeft aanbevolen een landelijk handelingskader te ontwikkelen en de minister heeft dit omarmd. Hij gaf aan hier kort na de zomer mee te komen. Wanneer ontvangt de Kamer dit? Daarnaast heeft de Raad van State recent bevestigd dat een last onder dwangsom of een pandsluiting gekoppeld blijft aan een specifiek pand. Maar daardoor ontstaat de situatie dat een drugsproducent na ontdekking simpelweg de huur kan opzeggen om elders opnieuw te beginnen, waarna de burgemeester opnieuw een last onder dwangsom of een pandsluiting moet doen. Dat is natuurlijk ontzettend inefficiënt. Welke aanvullende maatregelen kan de minister nemen om burgemeesters beter in staat te stellen dit soort herhaalde criminele praktijken effectief aan te pakken?

Tot zover, voorzitter.

De **voorzitter**:

We gaan meteen door naar de heer Struijs. Hij spreekt namens 50PLUS.

De heer **Struijs** (50PLUS):

Dank, voorzitter. Ik ben de laatste tijd overspoeld met informatie en rapporten over de georganiseerde misdaad in Nederland en over de internationale misdaad. Dat geeft een heel gefragmenteerd beeld. Maar aansluitend op de rondetafel van vorige week en de gesprekken die ik zelf heb gevoerd, vraag ik me wel af wie nou eigenlijk onze grootste tegenstander is. Als ik dat vraag aan notarissen of aan mensen die bij netwerkbeheer zitten, krijg ik maar één antwoord: dat is de privacy.

De privacy werkt zo belemmerend. Ik kan daarvan veel voorbeelden geven. Zo zeggen notarissen bijvoorbeeld: alsjeblieft, Jan, verander het, want wij kunnen een deuk in de hypotheekfraude slaan. Netwerkbeheerders zeggen: ik kan zo 50 laboratoria ophoesten op basis van hun elektriciteitsgebruik. De Kamer van Koophandel zit tegen het smeken aan: het duurt allemaal te lang en we zien het onder onze ogen gebeuren. De Belastingdienst en de mensen in de uitvoering zeggen: o, ik wou dat ik mijn gegevens mocht delen, want dan gaat u zien hoeveel er wit wordt gewassen en hoe dat allemaal werkt.

Kortom, wij vinden dat de balans tussen veiligheid en privacy ver te zoeken is. Mijn eerste vraag is of de minister dat ook zo ziet. Hoe kijkt hij naar die balans? En wat kan de Kamer nou doen, gezamenlijk optrekkend, om hier een versnelling aan te brengen? Ik weet dat er allerlei mensen mee bezig zijn, maar de samenhang der dingen is er niet en de snelheid al helemaal niet. Degenen die daarvan profiteren, is de georganiseerde misdaad.

In het verlengde hiervan wil ik over de havens van Nederland praten en dan specifiek over die van Rotterdam. René de Vries, de Rijkshavenmeester, de mensen die daar werken en goede ondernemers zeggen: "Die Havenbeveiligingswet is uit 2004. Dat is het jaar dat mijn jongste beleidsambtenaar is geboren en dat ik achter de tafel zat om mede deze wet te ontwerpen."

De nieuwe havenbeveiligingswet is al ingegaan in België. De wet ligt al bijna op de plank en alle mensen willen hieraan meewerken. Dat gaat natuurlijk over de sterke toename van drugscriminaliteit, ondermijning, cyberbedreigingen en hybride dreigingen. Maar het allerbelangrijkste is dat Deltalinqs aangeeft: "Veiligheid bevordert economie. Als wij een

veilig klimaat in de haven hebben, komen echt goede ondernemers zich aansluiten. En wij willen dat imago houden." Is de minister dus bereid om dit proces samen met de collega van IenW, die hier ook nog een zijpad in heeft, te versnellen, zodat deze wet er sneller kan komen, met alle evaluaties die er al liggen? Dat moet dan gericht zijn op de aanpak van georganiseerde misdaad en drugscriminaliteit en een beter ondernemersklimaat.

Voorzitter, dan een ander punt. Waar ik ook kom, zie ik dat de georganiseerde misdaad zich sneller ontwikkelt dan wij eigenlijk met z'n allen kunnen bijhouden. Op delen zien we allerlei hele belangrijke inzichten, hè. Interpol hijst nu de rode vlag over de illegale medicijnhandel, omdat de medicijnen te duur zijn en er nu zelfs al sterfgevallen zijn. Om maar eens één van de vele dingen die er aan de hand zijn te noemen. Ik pleit ervoor dat wij als Kamer een volledig overzicht krijgen, noem het een soort van commissie-Van Traa. Ik zit niet op een parlementair onderzoek te wachten, laat dat duidelijk zijn. Dit moet namelijk sneller. Dat moet alles bij elkaar brengen, zodat we even een foto kunnen nemen. Wat voor nieuwe producten levert die georganiseerde misdaad op? Waar zitten hun tentakels en hoe brengen we alle inzichten die we hebben, even kort bij mekaar om ook met een gemeenschappelijke een wat groter programma te maken over de aanpak?

50PLUS is voorstander van de uitbreiding van de kroongetuige, om de burgerinfiltrant beter te begeleiden en om het digitale domein uit te breiden met virtual agents. Daar wordt hard om gevraagd en dat was destijds ook de conclusie van Van Traa: ga eens wat meer doen op het kroongetuigendomein. Nou, we zijn nu dertig jaar verder en we hebben echt nieuwe inzichten nodig. Is de minister bereid om een samenhangend onderzoek samen te stellen met de Kamer om even dat inzicht met z'n allen te krijgen?

Ik dank u, voorzitter.

De voorzitter:

U bedankt. We gaan over naar mevrouw Coenradie. Zij spreekt namens JA21.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Voorzitter. Georganiseerde criminaliteit ondermijnt onze samenleving van binnenuit. Jongeren worden geronseld voor het snelle geld. Explosies treffen woonwijken en criminelen proberen met hun vermogen door te dringen in de bovenwereld. Terwijl criminelen georganiseerd samenwerken, opereert onze overheid nog te vaak versnipperd.

Het begint bij het afpakken van crimineel vermogen. Misdaad mag niet lonen, maar de financiële resultaten laten een merkwaardig beeld zien. Jarenlang rekende het kabinet op honderden miljoenen euro's aan afpakopbrengsten. Die bedragen werden keer op keer niet gehaald. En wat doet het kabinet vervolgens? Het stelt de raming structureel met maar liefst 284 miljoen euro naar beneden bij. Bij een bedrijf zou de directie ter verantwoording worden geroepen, maar hier lijkt het kabinet tegenvallende resultaten op te lossen door de verwachtingen naar beneden bij te stellen. De minister wijst op het uitblijven van grote schikkingen met banken. Waarom heeft de overheid haar begroting dan jarenlang afhankelijk gemaakt van zulke incidentele meevallers?

Voorzitter. Wie de georganiseerde criminaliteit aanpakt, moet ook kunnen rekenen op bescherming. Stel je voor, je bent politieagent en je houdt een zware crimineel aan.

Enkele dagen later staat diezelfde crimineel aan je voordeur. Hij weet waar je woont, wie je partner is en waar je kinderen naar school gaan. Wie ons beschermt mag niet moeten vrezen voor de veiligheid van zijn gezin. Toch kunnen namen nog altijd in processen-verbaal en andere processtukken terechtkomen. Waarom beschermen we de identiteit van politiemedewerkers niet beter? Is de minister bereid ervoor te zorgen dat zij in beginsel met hun dienstnummer worden vermeld in plaats van met hun naam?

Voorzitter, nog iets over de politie. Minister Van Weel schrijft dat de politie primair selecteert op geschiktheid en competenties, maar op de officiële politiewebsite staat dat kandidaten met een migratieachtergrond voorrang krijgen bij een overschot aan geschikte kandidaten. Sterker nog, uit interne politiedocumenten uit 2021 blijkt dat de politie zelf schrijft hiermee af te wijken van de wetgeving voor gelijke behandeling. Daarvoor beroept zij zich dan op een wettelijke uitzondering. Uitgerekend de organisatie die de wet moet handhaven! Dit is discriminatoir voorkeursbeleid en een trap in het gezicht van geschikte kandidaten zonder migratieachtergrond die ons land willen dienen. Stel je voor dat de politie bij gelijke geschiktheid liever geen moslims of mensen met een donkere huidskleur zou aannemen. Het Malieveld zou volstaan en terecht zou de verontwaardiging enorm zijn. Waarom zou onderscheid op afkomst andersom wel acceptabel zijn? Afkomst hoort geen moer uit te maken! Inzet, talent en geschiktheid moeten bepalen wie het uniform mag dragen. Is de minister bereid om vandaag nog in te grijpen en dit discriminatoire voorkeursbeleid de nek om te draaien?

Tot slot, voorzitter, de gevolgen van levensgevaarlijk gedrag op de weg. Stel je voor, je zoon of dochter komt nooit meer thuis, doodgereden door iemand die onder invloed achter het stuur zat. Voor nabestaanden is het verlies levenslang. Maar wat zijn de uitgangspunten voor de strafeisen? Bij een dodelijk ongeval door aanmerkelijke schuld met alcoholgebruik boven de 1,3 promille noemt de OM-richtlijn voor een first offender zeven maanden cel. Dat is ongeveer 13% van de wettelijke maximumgevangenisstraf. Bij aanmerkelijke schuld en alcoholgebruik tot en met 1,3 promille is het uitgangspunt zes maanden, ongeveer 11% van het maximum van vierenhalf jaar. 11% en 13%! Bij deze categorieën ligt het uitgangspunt van het OM dus op slechts een fractie van wat de wet maximaal mogelijk maakt. Dit kun je echt aan niemand uitleggen. Is de minister bereid er bij het Openbaar Ministerie op aan te dringen de richtlijnen voor strafeisen bij dodelijke verkeersongevallen en zwaar lichamelijk letsel substantieel aan te scherpen, in het bijzonder bij ernstig verwijtbaar rijgedrag en alcohol of drugsgebruik?

Tot zover.

De **voorzitter**:

Ik zie dat drie mensen willen interrumperen. Eerst mevrouw Straatman.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Ik hoorde een heel mooi betoog van mevrouw Coenradie over meer ambitie bij het afpakken van crimineel vermogen. Ik ben het daar helemaal mee eens. Voor het CDA is het niet alleen belangrijk dat we het afpakken, maar ook dat we het maatschappelijk herbestemmen. We zien incidenteel succesvolle voorbeelden daarvan, bijvoorbeeld in Schiedam en Rotterdam. Maar we zien het nog veel te weinig en daarom moet het wat ons betreft veel meer prioriteit krijgen. Ik ben benieuwd of ik mevrouw Coenradie aan mijn zijde vindt bij mijn streven om niet alleen veel ambitieuzer te zijn bij het afpakken, maar ook bij het maatschappelijk herbestemmen. Dan zien we namelijk dat de

criminaliteit uit de wijken gaat en dat het gewoon maatschappelijk beter wordt, doordat we leefbare wijken terugkrijgen.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Voordat ik hier in Den Haag ten tonele verscheen, was ik fractievoorzitter van Leefbaar Rotterdam. We hebben toen precies wat mevrouw Straatman nu voorstelt, altijd aangemoedigd en gesteund. Ik zou dat ook zeker landelijk, dus op veel meer plekken dan alleen in Rotterdam, uitgerold willen zien. Alleen, de kern van mijn boodschap is wel dat we de doelstelling, het afpakken van crimineel vermogen, niet naar beneden mogen bijstellen als we tegelijkertijd zeggen dat het echt een topprioriteit is. Het gevoel dat het een topprioriteit is en dat gevoel van urgentie zou ik graag meer terugzien in de kabinetsplannen.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Ik sluit helemaal aan bij mevrouw Coenradie, want wat mij betreft moeten we ook naar een veel hoger ambitieniveau. Het CJIB heeft overigens ook plannen om het te intensiveren. Het kan ook. Maar ik vind het heel mooi om te horen dat we het niet alleen afpakken, maar dat we het ook teruggeven aan die wijken. We zien namelijk dat die daardoor leefbaarder worden. Ik ben heel blij met dit antwoord. Dank.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Misschien kan ik er even heel kort over zijn: ik geloof heel erg in diversiteit, ook binnen de politieorganisatie. Ik wil dat er gewoon meer vrouwen bij de politie aan het werk gaan, maar ook mensen met een andere afkomst, want daarmee laat je toch wel aan de samenleving zien dat jij van hen bent en dat jij er voor hen bent. Misschien is het dan ook niet zozeer een vraag als wel een andere insteek in hoe ik naar organisaties kijk, overigens ook naar de Tweede Kamer. Je wilt dat die diversiteit er is, omdat ik denk dat je samenleving er beter door wordt en je soms met een andere bril naar problemen kan kijken. Misschien word je ook nog wel serieuzer genomen. Maar nogmaals, het is geen vraag, maar meer een analyse van mij. Deelt ze die? Waarschijnlijk niet, maar ik stel 'm toch maar.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Voor mij is de kern dat de juiste man of vrouw op de juiste plek zit. Of dat bij de Tweede Kamer is of bij de politieorganisatie, dat maakt voor mij niet uit. Ik zou niet geselecteerd willen worden om het gegeven dat ik vrouw ben en dan maakt het mij niet of het om de lijst van JA21 gaat of om de zetelverdeling hier. Dat maakt mij niet uit, want ik wil geselecteerd worden, omdat men denkt dat ik de beste ben. Dat geldt wat mij betreft ook voor de politie. Als er in een team van twintig mensen vijftien mensen met een Turkse achtergrond zitten, omdat ze de beste waren, dan is mij dat om het even. Het gaat erom dat we kijken naar wie de beste man of vrouw voor een bepaalde plek is, ongeacht waar je vandaan komt, wat je geslacht is, wat je geloofsovertuiging is of wat je voorkeur in welk opzicht dan ook is.

De voorzitter:

Mevrouw Mutluer? Het is voldoende voor u en dat is aan u. Meneer Struijs?

De heer Struijs (50PLUS):

Ik heb een vraag aan JA21 over het vermogen van criminelen. De laatste tien jaar is er effectief 230 miljoen per jaar binnengehaald, terwijl het in een miljardenindustrie zit. Ik

ken zaken die al meer dan vijftien jaar lopen en die tot doel hebben om 30 miljoen euro af te pakken van een grote crimineel. Maar voorlopig staat dat geld nog steeds niet op onze rekening.

In mijn ogen zijn er drie dingen aan de hand. Eén. Wij willen veel meer, ook wettelijk, inzetten op de omgekeerde bewijslast. We moeten dat net als de Belastingdienst gaan doen. Daarop zullen we een accent moeten leggen, ook in de wetgeving. Je neemt alles in beslag van een crimineel en hij moet dan maar bewijzen dat het niet van een crimineel vermogen afkomstig is. Twee. De directe betrokkenheid van de Belastingdienst nóg nadrukkelijker naar voren halen. Drie. Politierechercheurs en politieagenten moeten worden opgeleid om zo te gaan kijken, dus niet alleen achter drugs aan gaan, maar met name achter het vermogen aan gaan. Ik zie dat daar nog wel een kennisbehoefte is. Deelt mevrouw Coenradie deze analyse en kunnen wij mekaar daarin vinden?

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Ik zal het dit keer kort houden: ja.

De **voorzitter**:

Oké. Dan gaan we naar mevrouw Faber voor haar eerste termijn namens de fractie van de PVV.

Mevrouw **Faber** (PVV):

Dank u wel, voorzitter. De crimineel Jos Leijdekkers, alias Bolle Jos, is niet alleen het gesprek van de dag in Nederland, maar ook in de Europese Unie. Vanuit West-Afrika bestuurt hij zijn drugsimperium en vermaakt hij zich met de dochter van de president van Sierra Leone. Met zijn lucratieve handel zou hij naar schatting minimaal 100 miljoen euro per maand binnenhalen. Dat is 1,2 miljard per jaar. Dat is ruim voldoende om bescherming te genieten in een arm land als Sierra Leone.

Sierra Leone heeft een bbp van 7 miljard dollar per jaar, een handelsbalans van 5 miljoen en het bbp per hoofd van de bevolking is 70 dollar per maand. Bolle Jos zal niet officieel op de begroting staan, maar de presidentiële kliek om hem heen profiteert. Daarnaast creëert Bolle Jos extra werkgelegenheid ten bate van het uitdijen van zijn imperium, waar ook de president weer goede sier mee maakt. Het idee van de VVD-Tweede Kamerfractie om het tipgeld dat zou moeten leiden tot de arrestatie van Bolle Jos te verhogen naar 3 miljoen, is dan ook zinloos. De gouden tip zal uit zijn directe omgeving moeten komen, maar daar zitten juist de mensen die het meest profiteren en die gaan echt de kip met de gouden eieren niet slachten.

Voorzitter. Bolle Jos zou regelmatig per boot pendelen tussen Liberia en Sierra Leone, de drugshubs in West-Afrika naar Europa. Maar er is angst dat ook kleinere zeehavens betrokken zouden gaan worden bij het netwerk. Het verhaal gaat dat Nederland een arrestatieplan opgetuigd had om hem in internationale wateren te arresteren, maar dat oud-VVD-minister van Defensie Brekelmans koudwatervrees kreeg en de operatie afblies. Kan de minister dit bevestigen of ontkrachten?

Voorzitter. De Europese Commissie is ook klaar met de internationale drugshandel. Om technische redenen schortte zij de begrotingssteun van 18 miljoen aan Sierra Leone op. De minister zag dit blijkbaar als een kans om zijn blazoen op te poetsen, want tijdens

een vergadering van de JBZ-Raad legde hij een koppeling tussen het opschorten van de steun en het niet-uitleveren van Bolle Jos. De minister vond het een belangrijk signaal dat Sierra Leone moet stoppen met het geven van onderdak aan criminelen. Echter, de opschorting van die 18 miljoen staat niet in verhouding tot het inkomen van Bolle Jos. Deze actie heeft daardoor net zoveel effect als het sturen van een boze brief.

Voorzitter. Het is een staaltje van opportunisme. Eurocommissaris Brunner had weliswaar aangegeven dat de georganiseerde misdaad bestreden moet worden, maar hij zei niets over het verband tussen de opschorting en de uitbetaling enerzijds en Bolle Jos anderzijds. Bronnen binnen de Europese Commissie vermelden over de minister: zijn woorden zijn misleidend of een verdraaiing van feiten en niet waar.

Voorzitter. De arm van Bolle Jos reikt ver: van Afrika tot Gelderland. Hij heeft rijkelijk de beschikking over honderden miljoenen euro's en deinst nergens voor terug. Eind augustus ging een gemêleerd internationaal gezelschap van ongeveer 30 zwaarbewapende mannen op oorlogspad in Overasselt. Volgens de politie en het OM zou het gaan om een afrekening in het criminele drugsircuit tussen Bolle Jos en Jan G. Het gevolg: twee agenten werden neergeschoten en een bewaker doodgeschoten.

Voorzitter. De straf op drugshandel en -smokkel moet omhoog, maar daar moet wel de hele strafketen aan meewerken. Dikwijls worden straffen fors afgevlakt. De uithalerswet behaalde resultaten, maar de Hoge Raad besloot om first defenders maar met een taakstraf naar huis te sturen. De rechtbank in Haarlem besloot drugskoeriers milder te straffen, omdat er scheefgroei zou zijn ontstaan tussen straffen opgelegd aan drugskoeriers die worden opgepakt op Schiphol en de straffen opgelegd in omvangrijke drugs- en witwaszaken. Maar vergeet niet dat de groten stoppen met heersen als de kleintjes stoppen met kruipen, een citaat van Friedrich Schiller. De open grenzen leiden tot illegalen, die dikwijls gewillige handlangers zijn van de penoze. Het niet-strafbaar stellen van illegaal verblijf voedt het probleem.

Momenteel is noch Nederland noch de EU in staat een vuist te maken. Dan maar met je petje in de hand aankloppen bij president Trump. De Amerikanen draaien namelijk hun hand niet om voor een flitsmissie waarbij vijanden worden opgepakt. De vraag is echter of Trump zich nog voor het Europese karretje laat spannen na alle beschimpingen aan zijn adres.

Tot zover. Dank u voor uw coulance!

De **voorzitter**:

Het waren maar een paar seconden. U memoreerde de gebeurtenissen in Overasselt. Ik weet niet of we dat als commissie al hebben gedaan, maar het lijkt me goed dat we als commissie de nabestaanden van de beveiligiger Berry Leenders heel veel sterkte toewensen. Maar ook de twee agenten, van wie er een mogelijk permanent invalide is geworden, wens ik heel veel sterkte namens deze Kamercommissie.

Meneer Mathlouti, het is aan u. U spreekt namens D66.

De heer **Mathlouti** (D66):

Dank u wel, voorzitter. De georganiseerde misdaad zit in alle haarvaten van onze samenleving. Vandaag waarschuwde in Trouw hoofdofficier van justitie Michiel Zwinkels

dat de straat een pinautomaat voor criminelen is geworden. Criminelen verdienen niet alleen aan drugshandel, maar maken ook misbruik van bedrijven, kwetsbare mensen en zelfs van publieke middelen. Van onze wijken en havens tot aan corruptie en ondermijning: dat vraagt om een harde en veelzijdige aanpak op veel verschillende terreinen.

Voorzitter. Ik heb al eerder aandacht gevraagd voor het ronselen van jongeren. Kinderen worden benaderd voor het plaatsen van een explosief, het plegen van geweld of het uithalen van drugs. Wie een strafbaar feit pleegt, moet simpelweg worden aangepakt. Maar wat D66 betreft moeten we daarnaast juist impact maken op de grote jongens erachter. Deze figuren spelen in op kwetsbaarheden in onze samenleving en weten zo deze jongeren te verleiden.

Voorzitter. Lukt het de politie en het OM om deze ronselaars op te sporen en te vervolgen? Wat kunnen we leren van andere landen die ook te maken hebben met het gericht ronselen van kinderen voor de criminaliteit? Tijdens het rondetafelgesprek werd het belang van preventie benadrukt. Welke concrete stappen zet de minister om kwetsbare jongeren nog beter te beschermen? Ik stel die vraag ook in het licht van het programma dat zojuist werd genoemd.

Voorzitter. Het online-aspect. Als in een wijk jongeren regelmatig worden benaderd door criminelen om het vuile werk te doen, zouden we daar per direct politie neerzetten. Maar als het gebeurt via Snapchat, TikTok of gamingplatforms zijn we helaas veel minder zichtbaar. We investeren flink in cyberrecherche, maar de expertise en de mogelijkheden om het aan te pakken zie ik, ook op basis van verschillende werkbezoeken, niet verbeteren. Is de politie voldoende online aanwezig om ronselaars op te sporen en is er überhaupt kennis en capaciteit aanwezig? Kunnen jongeren laagdrempelig ergens een melding doen als zij een raar verzoek ontvangen en welke stappen zet de minister om ook juist die platforms verantwoordelijk te houden?

De **voorzitter**:

Een momentje. Er is een interruptie van mevrouw Martens-America.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Tot nu toe een goede bijdrage van de heer Mathlouti. Volgens mij zijn we het er allemaal over eens dat het begint met preventie als we praten over hele jonge kids. Fijn dat D66 begint over het online-aspect, want dat is natuurlijk iets wat we te vaak over het hoofd zien, maar ik ken D66 ook als een partij die vrij kritisch is over meekijken in besloten chatgroepen en het onderwerp waar we vandaag over spreken, grote ondermijning en de zware criminaliteit, wordt wel juist daar beraamd. Gaat het voortschrijdend inzicht van D66 inmiddels zover dat de heer Mathlouti durft te zeggen: het wordt niet meer fysiek op straat afgesproken, maar in chats. Zo ja, is hij dan ook bereid om met een oog op de privacy te kijken hoe we daarin mee kunnen gaan? Doen we dat niet, dan blijft "het is belangrijk" natuurlijk wel weer bij woorden alleen. We moeten de instituties volgens mij wel de ruimte geven om daar mee te kijken. Hoe ziet D66 dat?

De heer **Mathlouti** (D66):

Een interessante interruptie van collega Claire Martens, want ze noemt meteen het meekijken in besloten appgroepen. Ik denk dat we daar nog een goed debat over gaan voeren. Mijn bijdrage ging vooral over het aanwezig zijn op deze onlineplatforms, omdat

we weten dat daar heel veel jongeren geronseld worden. Ik vraag me af in hoeverre we daar aanwezig zijn. Dat is even een iets andere insteek dan meekijken in besloten groepen, maar het is wel heel belangrijk om het ronselen van jongeren via al die onlineplatforms te tackelen. Ik benadruk daarbij vooral de verantwoordelijkheid van de socialmediaplatforms. Daar ging dit deel van mijn betoog over.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

De reden waarom ik het vraag, is dat ik oprecht blij ben dat we het nu hebben over het online-aspect. Volgens mij is het wel een gevaar dat we in deze commissie altijd cherrypicken wat ons welgevallig is en wat we kunnen uitleggen. Maar als je het hebt over zware criminaliteit, is het volgens mij juist belangrijk dat we alles op tafel leggen. Vorige week hebben we ingestemd met bestuurlijke maatregelen om bij terroristen in te kunnen grijpen. Maar ook daar werd eerder elke keer het privacyaspect zwaarder gewogen dan het aanpakken van criminelen en jihadisten. Ik snap dat we de wet nog moeten gaan behandelen, maar ik vraag de heer Mathlouti toch nu al maar of hij namens D66 een inkijkje kan geven in de afweging van D66. Waarom weegt elke keer de privacy van de criminelen zwaarder?

De heer **Mathlouti** (D66):

Dat laatste legt mevrouw Claire Martens mij een beetje in de mond, want zij heeft mij nog niet horen zeggen dat ik het belang van criminelen zwaarder weeg dan de privacy. Ik denk dat het laveren is en daarmee sluit ik ook een beetje aan bij de eerdere interrupties. Het is laveren tussen enerzijds het waarborgen van de privacy, iets wat we heel hoog in het vaandel hebben staan, en anderzijds dat we, met alle de problemen die we in de maatschappij zien rondom demonstraties, criminele activiteiten en geweld in voetbalstadions, de politie de juiste middelen en grondslagen moeten geven om mee te kunnen kijken.

Ik zei daarom al dat we daar nog een heel goed debat over gaan voeren. Naar aanleiding van de eerdere vragen en opmerkingen hierover ben ik ook heel erg benieuwd naar hoe de minister daarnaar kijkt. Maar dat we iets moeten doen, daar ben ik het zeer zeker eens. En dat we die discussie nu heel anders aanvielen dan tien jaar geleden staat buiten kijf, want toen speelde het onlinedomein natuurlijk veel minder een rol.

De **voorzitter**:

U bent er doorheen mevrouw Martens. U heeft er echt al drie gehad. Mevrouw Mutluer heeft er nog twee en mevrouw Coenradie nog één. Mevrouw Mutluer.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Toch even inzoomen op het budget voor Preventie met Gezag. Dat is een beperkt, om niet te zeggen bescheiden, budget, want we hebben het over 100 miljoen euro voor 20 gemeenten structureel en 27 incidenteel. In mijn bijdrage gaf ik aan dat we zien dat het zich echt wel uitbetaalt en dat het helpt om de vastgelopen strafrechtketen te ontlasten. Is mijn collega bereid om zich aan mijn zijde te scharen wanneer wij concrete plannen indienen om het aantal van twintig gemeenten dat nu structureel geld krijgt uit te breiden? Moeten wij met andere woorden niet meer inzetten op de effectieve programma's die we in het leven hebben geroepen? Want 100 miljoen is daarvoor te weinig.

De heer **Mathlouti** (D66):

In de basis ben ik het daar helemaal mee eens. Volgens mij komen er goede werkwijzen voort uit dat programma. Die moeten we omarmen en zeker ook structureel inzetten, verspreid over heel Nederland. Dat moet verdergaan dan alleen die twintig gebieden waarin we dat nu al doen. Tegelijkertijd moeten we ook niet voorbijgaan aan het feit dat gemeenten natuurlijk ook financiën inzetten voor andere zaken die hiervoor belangrijk zijn: onderwijs, welzijnswerk, sport en begeleiden naar werk. Je moet kijken wat er dan nog ontbreekt. Als u tegen mij zegt "we moeten goed kijken naar succesvolle voorbeelden", dan zeg ik "zeer zeker". Hoe dat uiteindelijk bekostigd moet worden? Ja, daar moeten we ook een goed gesprek over voeren. Maar het is nu nog te vroeg om per definitie te zeggen "er moet extra geld heen", zoals u nu eigenlijk wel een beetje impliceert.

De **voorzitter**:

Mevrouw Mutluer, tot slot.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Ik geef niet voor niets het voorbeeld van Arnhem. Je ziet namelijk dat de jonge aanwas daar is gedaald door die hele specifieke inzet op heel veel leefgebieden waar jongeren mee te maken hebben. Dat loopt van onderwijs tot sport en de familiale situatie. Het werkt en gemeenten roepen op om meer gemeenten dan die twintig hiervoor structureel te financieren, want het werkt. Je bent toch zeker gek als je dan niet meer investeert in dit soort programma's van gemeentes, juist omdat je daarmee jongeren uit de klauwen van ondermijnende criminelen kunt houden?

De heer **Mathlouti** (D66):

Ja, zeer zeker. Maar ik wil ook tegen mevrouw Mutluer zeggen: ik ken de doelgroep. Ik ken genoeg jongeren. Ik zie om me heen jongeren die op de grens zitten tussen afglijden en heel succesvol zijn in het leven. Ik weet ook uit mijn eigen ervaring als gemeenteraadslid wat succesvol kan zijn. Maar de vraag hoe dat bekostigd moet worden, is een veel bredere vraag. Dat is waar ik op reageer. We moeten eerst kijken waar de verantwoordelijkheid van de gemeenten zelf ligt en waar de verantwoordelijkheid van het Rijk ligt. Daar moet misschien wel een politieke keuze in gemaakt worden en daar komen we zeker nog over te spreken.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Ik vond het interessant wat er net naar aanleiding van de vraag van mevrouw Martens-America gebeurde. Ik had een beetje hetzelfde gevoel, want naar aanleiding van het rondetafelgesprek ben ik ook zoekende. We horen de geluiden en werkelijk waar: elke instantie roept eigenlijk hetzelfde: die privacywetgeving zit ons echt heel erg in de weg. Maar eerlijk gezegd voelt D66 een beetje als een blok aan het been, want wij willen wél stappen maken en wél veiligheid boven de privacy zetten. Ik ben dus op zoek of wij D66 straks ook aan onze zijde vinden. Ik weet dat we nog allerlei wetten met elkaar gaan bespreken, maar hoe gaan we nou echt die grote stap vooruit zetten? En dan bedoel ik dus een stap waarvan al die gesprekspartners van de rondetafel zullen zeggen: "Ja, hèhè. Dit hebben wij nodig om die ondermijning echt aan te pakken." Vinden wij dan D66 aan onze zijde? Ik zou dus graag ja of nee horen op de wens die hier nu is neergelegd.

De heer **Mathlouti** (D66):

Uiteraard, voorzitter. Ik vind het een beetje ver gaan dat u zegt "een blok aan het been", want dat klinkt alsof wij het belang van privacy per definitie hoger hebben zitten dan het bestrijden van criminaliteit. Dat is natuurlijk onzin. Natuurlijk moeten we hier een goed gesprek over voeren. Ik denk dat de Kamer eensgezind is, ook naar aanleiding van de bijdrages in het rondetafelgesprek. We gaan dat gesprek dus ongetwijfeld nog voeren.

De voorzitter:

Dan gaan we tot slot naar mevrouw Martens-America, die spreekt namens de VVD. Sorry, meneer Mathlouti! Ik dacht dat u klaar was. Ik bedoel hier niks mee, hoor. Het is natuurlijk logisch dat ik de VVD graag hoor spreken, maar gaat u verder met uw bijdrage! U heeft nog tweeënhalve minuut.

De heer Mathlouti (D66):

Voorzitter. Tijdens het rondetafelgesprek werd nog eens duidelijk dat wij het criminele verdienvermogen harder moeten aanpakken. We hebben nog onvoldoende zicht op criminele geldstromen en we pakken te weinig vermogen af. Hoe kijkt de minister hiernaar en welke mogelijkheden ziet hij om de financiële expertise bij banken, politie, OM en gemeenten te versterken?

Voorzitter. Ook onze havens zijn kwetsbaar. Medewerkers staan onder grote druk van criminelen, terwijl de screening van personeel beperkter is dan op bijvoorbeeld Schiphol. Welke ruimte ziet de minister om de screening van kwetsbare beroepsgroepen in havens uit te breiden? Wat kunnen we daarvoor leren van bijvoorbeeld België?

Voorzitter. We weten inmiddels ook dat criminelen niet alleen misbruik maken van bedrijven, maar soms ook van overheidsgeld en vergunningen. Daarom is de Wet Bibob zo belangrijk. In de gemeente Den Haag zien we dat een gerichte vergunningplicht voor ondernemers in kwetsbare winkelstraten werkt. Malafide bedrijven worden geweerd en bewoners en goedwillende ondernemers ervaren meer rust en veiligheid. Dat is een mooi voorbeeld van hoe gemeenten ondermijning concreet kunnen aanpakken.

Voorzitter. Niet iedere gemeente kan de Wet Bibob even goed toepassen. Vooral kleinere gemeenten missen soms de kennis, de capaciteit en de middelen. Criminelen maken daar gebruik van door uit te wijken naar gemeenten waar minder streng wordt gecontroleerd. Daarnaast blijft informatiedeling lastig. Organisaties zijn soms afhankelijk van de bereidheid om mee te werken en over de grens zijn de drempels nog groter. Daar hebben we het in eerdere debatten ook over gehad. Daarom twee vragen aan de minister. Kan de minister onderzoeken hoe kleinere gemeenten beter ondersteund kunnen worden, bijvoorbeeld met regionale Bibobteams en door de succesvolle aanpak van bijvoorbeeld Den Haag breder toe te passen? En welke knelpunten ervaren overheidsinstanties bij het delen van informatie, ook over de grens? Hoe gaat de minister die knelpunten wegnemen?

Voorzitter. Grensoverschrijdende samenwerking is cruciaal om georganiseerde criminaliteit en corruptie tegen te gaan. Tijdens een eerder politiedebat heb ik aandacht gevraagd voor de samenwerking met België en Duitsland. Ik deed dit naar aanleiding van mijn werkbezoek aan de politie in Zuid-Limburg. Criminelen trekken zich niets aan van landsgrenzen, maar ook loopt onze politie nog te vaak tegen belemmeringen aan. Ik heb toen onder meer gevraagd om snellere informatie-uitwisseling, samenwerking tussen meldkamers en naar de staat van lopende verdragen. Welke concrete stappen

heeft de minister inmiddels gezet?

Tot zover.

De **voorzitter**:

Oké. Dan gaan we nu luisteren naar mevrouw Martens-America. Zij spreekt namens de VVD. Ik zit er helemaal klaar voor!

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Voorzitter, dank. Er is natuurlijk al een hele hoop gezegd. Maar in aanvulling op de interruptiedebatjes met meerdere collega's: ik hoop dat de partijen die de vorige keer niet voor de Wgs hebben gestemd, dat dit keer wel gaan doen. Wellicht zijn zij zelfs bereid om deze wet uit te breiden, zodat we, zoals mijn collega van D66 zei, banken meer opties kunnen geven om in te grijpen waar dat nodig is. Er ligt gewoon een wet en we zijn héél dichtbij, zeg ik tegen mijn collega's.

Voorzitter, ik ga verder met mijn spreektekst. We hebben het over grote thema's en het gaat alle kanten op, maar uiteindelijk hebben we het wel over ondermijning en de bestrijding van grote criminaliteit.

We kunnen dit debat natuurlijk niet voeren zonder iets heel fundamenteels te benoemen: de normalisering van drugsgebruik in Nederland. Welke vorm van georganiseerde criminaliteit we hier ook benoemen, zeer vaak is er een link te leggen met drugsgebruik. We zien ontzettend veel voorbeelden van hoe drugscriminelen en de gevolgen van hun handel onze democratische rechtsstaat ondermijnen. En die strijd mogen ze wat de VVD betreft nooit winnen. We kunnen dan ook niet om het drugsgebruik heen. Hoe onschuldig het voor sommige mensen ook lijkt, het heeft zeer grote gevolgen. Het heeft desastreuze gevolgen voor het milieu, de volksgezondheid en je houdt ook nog eens alle criminele verdienmodellen in stand.

We zien ook steeds vaker de gevolgen van drugscriminaliteit terug in de bovenwereld, bijvoorbeeld recent in Overasselt. Over dit incident wil ik graag drie punten maken. Ik begin met ondermijning. Het Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland, een rapport dat we als het goed is allemaal hebben gelezen, geeft een zeer zorgwekkend beeld van de gevolgen van ondermijning op onze samenleving en onze democratische rechtsstaat. We kennen allemaal de voorbeelden en ik ga die hier dan ook niet opsommen. Mijn voorgangers hebben dat al uitvoerig gedaan. Maar welke effecten ondermijning heeft, wordt ons ook steeds duidelijker op straat.

Het OM heeft aanbevolen om de aanpak van ondermijning te verbreden. Ik wil de minister vragen of en hoe hij dit probleem onder de aandacht wil brengen bij zijn collega's van Zorg en Onderwijs, maar ook breder in het kabinet. Wat heeft de minister nodig van de Kamer om hem daarbij te helpen? Wat we ook doen of bedenken, we moeten volgens mij voorkomen dat jongeren de criminaliteit in stappen. Deze criminelen moeten we hun verdienmodel daarom afpakken. Daarnaast ben ik benieuwd welke concrete lessen de minister meeneemt uit het Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland. We hebben al een rondetafel gehad en volgens mij zijn er dus heel veel aanknopingspunten om mee aan de slag te gaan.

Dan een punt dat ik vaker maak, namelijk de bevoegdheid van burgemeesters om

woningen te sluiten. Ik zou het vandaag graag wat breder trekken en wel door te vragen of het mogelijk is om ook personen van woningen uit te sluiten. Burgemeesters kunnen optreden als er in een pand drugs worden verkochten of spullen worden aangetroffen om drugs te produceren. De minister wil een handelingskader opstellen om burgemeesters bij deze keuze te helpen. Dat is goed, want in de praktijk zien we, bijvoorbeeld bij de woning in Overasselt, dat een woning meerdere keren tijdelijk werd gesloten, maar dat de problemen daarmee niet werden opgelost. Ik weet dat er kritisch wordt gekeken naar de vraag om woningen permanent te sluiten, maar wat zou er mogelijk gemaakt moeten worden om dat toch te doen? Burgemeesters hebben deze lokale maatregelen namelijk nodig om straten, buurten en wijken veilig te houden.

Voorzitter. Mijn laatste punt is de Wet Bibob. We zien dat de wijzigingen van de Wet Bibob uit 2020 en 2022 een positief effect hebben gehad, maar ook dat er nog heel veel bestuursorganen zijn die dit nieuwe instrument nog onvoldoende gebruiken. De grotere gemeenten zullen er wellicht handiger mee omgaan dan de kleinere. Hier speelt vaak een gebrek aan kennis en capaciteit en daarom vraag ik de minister of hij bereid is om het op een andere manier onder de aandacht te blijven brengen bij burgemeesters om te voorkomen dat criminelen overheidsgeld inzetten voor hun criminele doelen.

Ik heb bijna al mijn vragen gesteld, want ik ga niet herhalen wat er al is gezegd. Ik sluit af met de hoop uit te spreken dat we in het volgende dreigingsbeeld zullen zien dat de stappen die we nu zetten, succes hebben en dus dat de cijfers dalen. Daarmee sluit ik mijn bijdrage af. Ik kijk uit naar de beantwoording door de minister.

De voorzitter:

Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de eerste termijn van de Kamer. Minister, hoe lang zou u willen schorsen? Ik hoor u een halfuur zeggen. Zullen we dan zorgen dat we hier om 15.25 uur terug zijn?

De vergadering wordt van 14.54 uur tot 15.26 uur geschorst.

De voorzitter:

Dames en heren, ik heropen deze vergadering van de vaste commissie voor Justitie en Veiligheid over criminaliteitsbestrijding, ondermijning en georganiseerde criminaliteit. We gaan luisteren naar de eerste termijn van de minister. Ik neem aan dat hij een korte inleiding heeft en dan een aantal blokjes met ons zal delen. Ik ga even kijken hoe het gaat met het vraag-en-antwoord. Ik stel voor om ons te beperken tot drie bondig geformuleerde vragen aan de minister, want dan kan de minister ook gericht antwoord geven.

Minister, aan u het woord.

Minister Van Weel:

Dank, voorzitter, en dank aan de leden voor hun inbreng in eerste termijn. Ik zal eerst even vertellen welke blokjes ik heb. Na mijn algemene inleiding volgen de blokjes: de brede aanpak, ondersteuning van het openbaar bestuur, veilige en integere economie en andere belangrijke vragen.

Voorzitter. Dank dat ik vandaag met uw Kamer kan spreken over de aanpak van ondermijning door de georganiseerde criminaliteit. De afschuwelijke gebeurtenissen in

Overasselt zijn een zichtbare uiting van de dreiging die georganiseerde criminaliteit vormt voor onze maatschappij. Maar helaas zijn er ook minder zichtbare manieren waarop criminelen onze samenleving ondermijnen. Die constatering maakt pijnlijk duidelijk dat de aanpak van ondermijnende criminaliteit met volle kracht voortgezet moet worden en dat we dus niet mogen verslappen.

Daar hebben we iedereen bij nodig. Het dreigingsbeeld, door velen van u aangehaald, is helder: ondermijning vreet als betonrot aan de fundamenteën van onze samenleving. Het is sluimerend, vaak onzichtbaar en toch alom aanwezig. We spraken altijd over de bovenwereld en de onderwereld, maar zo simpel is dat onderscheid al jaren niet meer te maken.

Ik voel de verantwoordelijkheid om de brede aanpak, die de afgelopen jaren is opgebouwd, namelijk van voorkomen, doorbreken, bestraffen en beschermen, met kracht voort te zetten en te verbreden. Mijn prioriteiten zijn daarbij, naast de genoemde Jos Leijdekkers — ik stel uiteraard alles in het werk om hem naar Nederland te halen — om met kracht te werken aan een veilige en integere economie, een stevige aanpak van corruptie en een internationaal offensief. Als coördinerend minister werk ik met de Ministeriële Taskforce Ondermijning en een brede maatschappelijke coalitie aan structurele doorbraken. Dat is nodig en het kan als overheid en samenleving één front vormen.

U heeft mij gevraagd wat ik nodig heb van uw Kamer. Laat mij beginnen met een aantal wetsvoorstellen, die ofwel in uw Kamer ter behandeling voorliggen of die op zeer korte termijn naar u toe komen. Die gaan mij echt helpen bij de aanpak van de georganiseerde misdaad.

Allereerst de verhoging van de strafmaxima daar voor drugshandel. De behandeling staat gepland voor week 49 en ik kijk er zeer naar uit om dit wetsvoorstel eindelijk te behandelen, want daarmee kunnen we ervoor zorgen dat we die hogere straffen meer in lijn brengen met de landen om ons heen. Ik denk absoluut dat dat afschrikwekkende werking zal hebben.

De uitbreiding van de kroongetuigeregeling. Wij verwachten deze binnen enkele weken aan uw Kamer te kunnen aanbieden. Het advies van de Raad van State was positief. Ik denk dan ook dat deze uitbreiding — ik zeg dat via u, voorzitter, ook tegen de heer Struijs — echt een welkome aanvulling is op het middel van de kroongetuige om criminele netwerken te doorbreken.

Ten derde de Confiscatierichtlijn, ook door velen van u aangehaald, onder wie wederom de heer Struijs. We moeten criminelen gewoon hun geld kunnen afpakken. Laat henzelf dan maar bewijzen dat dat op legale wijze is verkregen. Die Confiscatierichtlijn verwacht ik ook nog voor het einde van het jaar aan uw Kamer te kunnen aanbieden ter behandeling.

Ten slotte de Anti-Money Laundering Regulation, de witwasrichtlijn. Ook die verwacht ik nog voor het einde van het jaar aan uw Kamer te kunnen aanbieden. Daarin zitten een aantal belangrijke onderwerpen om witwassen aan te pakken. Ik heb een aantal van u hierover ook gehoord. Ik ben bereid om dagelijks naar uw Kamer af te reizen — dat weet u, want u kunt dat ook zien — maar ik ben dat zeker ook voor deze wetsvoorstellen. Ik

denk namelijk dat ze echt belangrijke tools in onze gereedschapskist zijn.

Dan iets breder over wat ik nodig heb van u en over wat ik u kan brengen. De aanpak van de georganiseerde ondermijnende criminaliteit is vanaf het begin al een brede aanpak geweest, maar hij kan nog verder worden verbreed. We moeten daarbij vooral naar de voorkant kijken, want de gelegenheid maakt in dit geval de dief. Een goed voorbeeld daarvan is de ondermijning in de zorg. Criminelen maken misbruik van ons zorgstelsel en verrijken zich ten koste van kwetsbare mensen, die vaak onvoldoende in staat zijn om aan de buitenwereld duidelijk te maken wat hun wordt aangedaan. Deze vorm van ondermijnende criminaliteit is onacceptabel en vraagt om een heel stevige aanpak, zoals die vandaag ook aan de orde komt bij de begrotingsbehandeling van VWS.

De aanpak van de ondermijning in de zorg overstijgt de verantwoordelijkheden en de handelingsmogelijkheden van het zorgdomein. Het vereist een samenhangende aanpak, waarbij verschillende ministeries nauw samenwerken. De Kamer is in september van dit jaar geïnformeerd over de vijf aanvullende maatregelen die het kabinet neemt om ondermijning in de zorg tegen te gaan.

Een ander voorbeeld van waar we deze brede aanpak inzetten, is iets waarmee ik bezig ben met de minister van Economische Zaken en Klimaat. Dat is de aanpak voor een veilige en integere economie. Die aanpak wordt op 10 november in de Taskforce Ondermijning besproken en ik zal hierop nader en in meer detail terugkomen in de halfjaarbrieven ondermijning, die nog voor het einde van het jaar naar uw Kamer komt.

Ik kan het niet alleen als coördinerend minister van ondermijning. Ik heb de steun nodig van alle collega's binnen het kabinet, juist daar waar het deze brede onderwerpen betreft. Maar ik heb daarbij ook uw steun nodig. U heeft zich in het rondetafelgesprek laten informeren door verschillende partijen uit het publieke en private veld en door ons nieuwe Strategisch Kenniscentrum Ondermijnende Criminaliteit. U heeft daar ook gehoord dat samenwerking en gegevensdeling eigenlijk cruciaal zijn. We lopen daarbij regelmatig aan tegen knelpunten bij de afweging tussen veiligheid en privacy. Ik wil dat gesprek graag samen met u voeren, waarbij we elke keer een afweging maken tussen die beide belangen. Ze zijn beide van groot belang, maar we moeten wel voorkomen dat bonafide ondernemers onnodig in de tang komen of dat gegevens gevaar lopen. Tegelijkertijd willen we de mazen ook fijn genoeg houden om de malafide ondernemers eruit te kunnen vissen.

Of het nu gaat om hypotheekfraude, misbruik van vog's en evc's of gegevensdeling tussen banken en Belastingdienst: het zijn allemaal geen eenvoudige afwegingen. Door mevrouw Mutluer werd gerefereerd aan de toeslagenaffaire en dat soort zaken willen we natuurlijk te allen tijde voorkomen. Maar juist daarom vereist dat denk ik telkens op al die onderwerpen goed overleg met u. Ik ga daar dus graag samen met u naar kijken.

Dat was mijn inleiding, voorzitter.

De voorzitter:

U heeft een vraag over de inleiding, mevrouw Faber? Dat kan. Gaat uw gang.

Mevrouw Faber (PVV):

Even een korte vraag. De minister geeft aan dat hij alle steun nodig heeft van het kabinet om die ondermijning aan te pakken. Maar is die steun er ook binnen het héle kabinet?

Minister **Van Weel**:

Ja. Ik moet eerlijk zeggen: ik was wel sceptisch toen we met dit kabinet begonnen aan taskforces, want het klinkt als ministeriële onderraden, waar we de stukken die braaf zijn voorbereid nog een keer doornemen. Maar ik ben toch wel tot een ander inzicht gekomen. Ik zie namelijk dat we heel vaak aanlopen tegen institutionele knelpunten, omdat over verschillende belangen door verschillende organisaties verschillend wordt gedacht. Juist omdat we die Taskforce Ondermijning hebben, kunnen we een aantal van die taaie dossiers doorbreken, bijvoorbeeld het handelsregister, waar we de afgelopen jaren niet doorheen zijn gekomen. Daar heb je de politiek voor nodig en daar heb je dus ook de ministers voor nodig die gaan over de instellingen die vanuit puur eigenbelang terecht wellicht ergens tegen zijn. Ik zie daar voordelen. Ik denk dat de aanpak van de zorgfraude daarvan een goed voorbeeld is. We zijn nu bezig met die veilige en integere economie. U zult daar een aantal onderwerpen zien langskomen, waar — ik echo mevrouw Mutluer — de Kamer al een aantal jaar naar vraagt. We kunnen daar nu echt beweging in krijgen.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Het is een inleiding en toch hoor ik de minister wederom zeggen "ik ga weer in gesprek" en "er is een taskforce". Maar ik heb in mijn bijdrage niet voor niets aangegeven dat wij al langer wachten op bepaalde acties van de minister. Ik vind de opmerking "we gaan het oppakken" nog niet geloofwaardig genoeg, omdat we hierover twee jaar geleden al moties hebben ingediend. We hebben hierover ook een jaar geleden nog een motie ingediend en sinds april ligt er bovendien een rapport. Vandaar dat ik de vraag uit mijn bijdrage herhaal: heeft het daadwerkelijk prioriteit? Ik zie dat namelijk niet.

Minister **Van Weel**:

Nou, toch doe ik op alle mogelijke manieren mijn best om redelijk zichtbaar te zijn op dit onderwerp. Ik noemde net een viertal wetsvoorstellen, die dit jaar naar uw Kamer zijn gekomen. Die gaan concreet verschil maken op een aantal van de onderwerpen waar we het hier over hebben gehad. Ik zeg zeker niet dat we alles hebben gedaan. Er zijn taaiere onderwerpen en er zijn makkelijkere onderwerpen. We komen daar zo ook nog wel even over te spreken, maar er zijn ook onderwerpen, zoals Preventie met Gezag, waarbij de meningen soms uiteenlopen over wat je moet doen. Ik zal dus zeker niet zeggen dat dit een eindaanpak is, maar ik heb wel het idee dat we met het dreigingsbeeld in ieder geval zicht hebben op waar de problemen zitten. Van preventief tot en met repressief zijn we keihard bezig om een sluitende aanpak te maken voor de grootste jongens. En ja, er zijn ook dossiers waar je toch nog wat langer over moet doorpraten.

Laat ik doorgaan met de hypotheekfraude, want wellicht sluit dat hier goed op aan. Dat rapport hebben we inderdaad sinds dit voorjaar. We hebben dat ook in mei aan uw Kamer gemeld. We hebben toen ook gemeld dat we voor het einde van het jaar komen met een oplossing. Of een oplossing? Dat we het probleem zien, is duidelijk, want anders was het FEC er niet mee gekomen. Maar hoe gaan we dat nou doorbreken?

We zijn er samen met de Belastingdienst, het ministerie van Financiën en de

Nederlandse Vereniging van Banken mee aan de slag gegaan. De Belastingdienst onderschrijft het belang van het opwerpen van barrières om hypotheekfraude te voorkomen. De Belastingdienst kijkt daarom met de hypotheekverstrekkers en de Nederlandse Vereniging van Banken hoe ze een inkomenscheck kunnen doen. Dat gesprek gaat ook over hoe je dat technisch kunt doen.

Daarnaast gaat het over de waarborgen. Gaande dat gesprek kom je er namelijk achter dat je met de informatie van de Belastingdienst altijd terugkijkt. Je kijkt naar het verleden, terwijl een hypotheek gebaseerd kan zijn op een nieuw inkomen of op een nieuwe arbeidsovereenkomst. Je wilt niet te veel informatie verstrekken aan die banken, want je wilt niet dat iemands hele doopceel van de Belastingdienst terechtkomt bij een hypotheekverstrekker. We weten namelijk, ook uit dit rapport, dat er hypotheekverstrekkers zijn, die onderdeel zijn van het probleem. Dus dan moet je gaan kijken of het wel de informatie is die ze nodig hebben en of jij misschien informatie nodig hebt van het UWV. Dan komt het UWV weer aan tafel, want die heeft natuurlijk actuelere informatie. Maar wat kan het UWV dan weer delen?

Ik geef zo maar even weer hoe we dat probleem moeten afpellen. Je dacht wellicht dat het redelijk overzichtelijk was, maar dan blijkt het toch een ui te zijn met twintig schillen. Die schillen moet je wel even door om uiteindelijk een afweging te kunnen maken. Bij het probleem dat je wil oplossen, moet je de privacy in acht nemen en je moet je zo veel mogelijk richten op de mensen die te kwader trouw zijn. Uiteindelijk zeg je dan: dit is de informatie die we van deze instantie met de banken en de hypotheekverstrekkers kunnen delen om hypotheekfraude tegen te gaan.

Voor het einde van het jaar hoop ik die richting te kunnen schetsen. Ik had het liever al hier gehad, maar daarvoor was het nog te vroeg. Men richtte zich namelijk op december. Maar ik kan u wel zeggen dat die gesprekken goed lopen.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Dat vind ik gewoon jammer. Ik denk dat dat het gevoel is wat het bij mij oproept. We hebben het nog even nagekeken en dat rapport lag er inderdaad al in april. In het najaar, dus niet aan het eind van het jaar, zou er een reactie zijn. En de motie waarin we verzochten dat de Belastingdienst een soort check zou kunnen doen, ligt er al sinds 2024. Het verbaast me dan dat het gesprek nu pas plaatsvindt. Ik krijg dan het gevoel dat men wellicht de urgentie ervan niet ziet. En dat brengt me toch ook weer tot de vraag: waar komt de minister straks concreet mee en wanneer komt hij daarmee? Ik heb heel erg de behoefte aan deadlines en heel concrete oplossingen. Dat het binnen de privacyregels moet, snap ik allemaal wel. Dat vind ik ook hartstikke belangrijk, maar tot op heden heb ik nog geen echte urgentie gevoeld. Laat ik het daarop houden.

Minister **Van Weel**:

Die urgentie is er, maar als je zo'n rapport laat opstellen door het FEC, dan gaat daar ook weer tijd overheen. U heeft het rapport nu gekregen en dat maakt wel vrij scherp inzichtelijk waar de grootste problemen zitten. Dat helpt dan weer om die ui af te pellen en te bepalen welke informatie ze daarvoor nodig hebben. Ik snap dat dat tijd kost, maar soms heb je die tijd nodig. Zoals u weet, werken wij met halfjaarberichten. Voor het einde van het jaar, dit najaar dus, wil ik in dat halfjaarbericht meenemen welke concrete oplossingsrichtingen we gaan voorstellen. Daar zullen we echt nog wel die taskforce voor nodig hebben. Dat zeg ik om nog maar even het nut daarvan te bewijzen. Er zullen

namelijk ook instanties zijn die zeggen: ik weet niet hoe happig ik ben om informatie te delen met private partijen. Die knoop gaan we dan doorhakken. Dat is waar die brede politieke basis echt van nut is: waar het over de ministeries heen gaat, niet om de boeven op te sporen — dat kunnen we vrij goed binnen het eigen domein — maar wel waar het raakt aan andere domeinen.

De voorzitter:

De minister continueert. Dit was de inleiding. We gaan nu naar het eerste blokje: brede aanpak.

Minister Van Weel:

Ja, het brede beeld. Dat zeg ik ook tegen de heer Struijs. Ik denk dat we dat brede beeld nu eindelijk in zicht hebben. Ik ben heel blij met het product dat het strategisch kenniscentrum heeft opgeleverd. Zij hebben u ongetwijfeld niet alleen gebriefd over het dreigingsbeeld zelf, maar ook over de deel- en fenomeenanalyses die ze daaraan koppelen. Ook die kan ik van harte aanbevelen, omdat die juist weer op specifieke terreinen heel veel inzicht geven in waar dit gebeurt. Het beeld wordt dus steeds vollediger. We zien steeds meer plekken waar dit speelt. Nu is de vraag: wat zetten we daartegenover? In de volgende halfjaarbrieven ondermijning wil ik u wel meenemen in de agenda, zoals we die in de taskforce op politiek niveau hebben neergelegd, en in wat onze prioriteiten zijn. Ik noemde al de zorg, die we als eerste hebben aangepakt. Daarna pakken we de veilige en integere economie aan. Daar hangt natuurlijk ontzettend veel onder, van corruptie tot het tegengaan van witwassen tot malafide ondernemingen. Zo hebben we een langere agenda. Die zal ik ook met u delen.

De heer Struijs (50PLUS):

De minister vindt mij hier op vele terreinen, maar niet als het gaat over het rapport van het SKC-OC. Ik heb daar geen goed woord voor over. Het feit dat ik dat vind is één ding, maar professor Fijnaut was ook zéér kritisch op het rapport. Daarna is er een stroom van informatie van lectoren en andere wetenschappers gekomen. Dit rapport voldoet niet aan de eisen van validiteit in de wetenschap. Daardoor zou je weleens op het verkeerde been kunnen worden gezet. Ik deel veel inzichten met de minister, maar dit rapport is voor ons geen uitgangspunt voor een eigentijds beeld van hoe de georganiseerde misdaad eruitziet en wat we daartegen moeten doen. Ik geef toch maar even als winstwaarschuwing mee dat dit rapport qua validiteit momenteel wel erg onder druk staat.

Minister Van Weel:

Dat vind ik jammer om te horen. Het heeft mij zelf wel heel veel nuttige inzichten gegeven, zeker over de actuele zaken die spelen. We hebben het strategisch kenniscentrum natuurlijk in het leven geroepen om juist dit voor ons te doen. Daar waar die discussie ontstaat, denk ik dat het aan het kenniscentrum is om te zorgen dat ze dat ter harte nemen en dat ze kijken welke kritiek ze ervan overnemen en hoe ze zichzelf kunnen verbeteren. Ik zou het zonde vinden om daar nu iets naast te zetten, want daarvoor hadden we nu juist dit instituut bedacht. Maar ik geleid uw kritiek graag door. Ze zaten erbij trouwens, dus ze zullen die kritiek ongetwijfeld hebben meegekregen. Ik hoop dat ze die ter harte nemen.

De heer Struijs (50PLUS):

Nou, ik twijfel aan dat laatste. Ze hebben inderdaad uit het wetenschappelijke veld, maar

ook uit het operationele veld, veel kritiek gehad. Zou de minister ons kunnen terugkoppelen ... Het is namelijk geld van ons, van ons allen als belastingbetalers, dat naar dat strategisch kenniscentrum gaat. Zou de minister toch een terugkoppeling kunnen geven naar de Kamer over de geuite kritiek in het rondetafelgesprek? Ik vind dat wel belangrijk, want het zou zonde zijn als hij dat niet zou doen. Er zijn daar door hele bekwame mensen hele mooie dingen gedeeld die we allemaal delen. Dit rapport, dat zo cruciaal is, staat onder druk. Als dit rapport elke keer wordt aangehaald, gaat dat natuurlijk ontzettend veel gedoe geven in alle oplossingsrichtingen, waarmee we elkaar echt tegemoetkomen. Ik hoop dus dat de minister zich met mij hierin wil verdiepen en toch nog een keer een terugkoppeling wil geven op de vraag hoe het SKC-OC deze kritiek ter harte neemt en waar die kritiek exact zat. Die zat namelijk heel erg op de eigentijdse toepassing van dingen die we zo graag willen met een slechte onderbouwing. En ze gingen niet in op de uitbreiding van de kroongetuigenregeling en wat daar nou de oorsprong van is, wat professor Fijnaut wel deed, om even een voorbeeld te geven. Die onderbouwing is dus cruciaal voor het in de Kamer geven van groen licht voor hele belangrijke onderwerpen. Ik ben hier een beetje drammerig op. Dat besef ik, maar dit is zo'n belangrijk iets. Ik hoop dus dat de minister hier een terugkoppeling wil geven op de vraag of SKC-OC zich deze kritiek aantrekt en of dat tot aanpassingen leidt.

Minister Van Weel:

Wat het dreigingsbeeld ons moet geven, is de fenomeenanalyse van ondermijning in onze maatschappij op verschillende plekken. Hoe ontwikkelt zich dat? Waar nestelt het zich? In welke verschijningsvormen openbaart het zich? Hoe worden mensen erin getrokken? Ik denk dat het dreigingsbeeld dat doet. Het is niet een leidraad voor hoe we deze netwerken vervolgens moeten opsporen en ontmantelen. Daar komen middelen als de kroongetuigenregeling et cetera, et cetera bij kijken. Ik ga daar in het halfjaarbericht wat tijd aan besteden voor u. Ik heb professor Fijnaut zelf niet gezien de afgelopen twintig jaar, maar ik ga kijken wat we met die kritiek kunnen. Ik zal ook het strategisch kenniscentrum — zij zaten er namelijk bij — vragen om te reflecteren op de kritiek die ze hebben gekregen en of ze daaraan tegemoet kunnen komen. Die toezegging doe ik u dus. Ik zeg "de afgelopen twintig jaar", omdat ik professor Fijnaut echt ken van twintig jaar geleden. Hij deed toen het rapport over de inlichtingen- en veiligheidsdiensten. Dat was dus niet cynisch bedoeld.

De voorzitter:

U gaat verder. Alleen al de inbreng van professor Fijnaut was dermate vermakelijk dat ik u kan aanraden die terug te kijken. Minister, gaat u verder. Wij noteren de toezegging.

Minister Van Weel:

Er was een vraag over concrete verbeteracties om de bekende kritiepunten op de Wet gegevensverwerking door samenwerkingsverbanden weg te nemen. Ja, dat is heel belangrijk. Ik noemde het al in mijn inleiding: gegevensdeling en privacy komen elke keer terug. Je hoeft maar aan een tafel te gaan zitten en dit is het onderwerp waar men het over heeft. Je ziet heel vaak dat als mensen samen in een kamer gaan zitten, het eigenlijk best wel goed loopt. Laat ik als voorbeeld noemen wat er gisteren in Zoetermeer gebeurde. Ik was daar in het kader van Preventie met Gezag op bezoek in de wijk Meerzicht. Dat is een wijk met meervoudige problematiek. Je ziet daar dat jongerenwerkers spreken met de politie, met de jeugdboa, die in de buurt is, en met de zorginstanties. Heel vaak zie je dat je dan wél in staat bent om in die hele keten te

voorkomen dat iemand afglijdt, bijvoorbeeld in het criminele circuit. Om die gegevens te kunnen delen is de WGS ontzettend belangrijk voor deze organisaties. Op dit moment onderzoeken we de werking in een invoeringstoets. Daar komen als het goed is alle knelpunten en de oorzaken daarvan naar boven. De uitkomsten van die invoeringstoets verwacht ik dit najaar. Als ik die heb ontvangen, kom ik ook naar uw Kamer. Ik ga daar begin 2027 ook reflecteren op de vraag wat de uitkomsten betekenen voor hoe we de WGS voor ogen hadden.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Goed dat die invoeringstoets er is. Tegelijkertijd hoorden wij tijdens het rondetafelgesprek — dat was niet nieuw, maar wel goed om zo eensgezind te horen — dat die knelpunten allang bekend zijn. Sterker nog, de burgemeester van Rotterdam zei: we hebben een heel lijstje met knelpunten. Die kent het ministerie ook allang. Mijn gevoel is een beetje dat waar die informatie zo versnipperd is, de aanpak dat ook is. Ik zou dus eigenlijk heel graag aan de minister willen vragen of het mogelijk is om, het liefst vóór de begroting van JenV, alles wat raakt aan informatiedeling op het gebied van ondermijning in één brief samen te voegen en in een tijdlijn onder elkaar te zetten wat er gebeurt, op welk moment we iets verwachten en of het wel of niet de WGS raakt. Als het gaat om publieke-private samenwerking zit het ook veel in de Wpg, met derden, bijvoorbeeld met banken. Kunnen we niet gewoon een overzicht krijgen? In alle eerlijkheid is het voor mij namelijk net zo versnipperd als de informatie. Dan kan dat punt van mevrouw Mutluer daar wellicht ook al in meegenomen worden.

Minister **Van Weel**:

Ik wil in het halfjaarbericht graag uitgebreid stilstaan bij gegevensdeling en lopende trajecten. Dat is de plek waar we dat, denk ik, in doen. Ik vrees dat het niet gaat lukken om die nu in twee weken op te stellen. Het gaat ook niet leiden tot het product dat u graag heeft. Vergis u niet, het gaat over ontzettend veel partijen. Kijk alleen al naar de zorg. Daar gelden weer hele andere regimes dan als we het bijvoorbeeld hebben over gegevens delen binnen de haven van Rotterdam. Dat is weer compleet anders dan binnen een Preventie met Gezag-programma in een gemeentelijke setting. Dus het zijn gewoon ontzettend veel regimes, met ontzettend diverse partners. Daarom zei ik in mijn inleiding ook dat ik die dilemma's tussen privacy en informatiedeling elke keer individueel met u wil wegen, omdat ze elke keer gewoon net wat anders vragen van elkaar. Er is niet één wet voor gegevensdeling voor iedereen in het kader van ondermijning, maar dat weet u.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Dat weet ik en ik weet dat we de WGS hebben, de Wpg en nog tal van andere wetten, zoals de AVG. Maar juist dat is mijn kernpunt: het ontbreekt aan overzicht. Juist daarom leent een halfjaarbericht zich daar helemaal niet voor, omdat het dan verdwijnt in allerlei andere hele belangrijke onderwerpen. Ik wil graag een uitvoerige brief met alle onderwerpen ten aanzien van privacydeling, met waar het loopt, op welke gebieden en welke partijen er allemaal bij zijn betrokken, en met een concreet stappenplan voor welk punt we eerst gaan aanpakken en welke tijdlijnen we daarbij kunnen verwachten. Dus dit gewoon lostrekken van het halfjaarbericht. Als dat niet lukt voor de begroting, dan begrijp ik dat ook, maar wellicht dat zo'n stappenplan dan wel kan en dat de inhoudelijke verdieping dan later volgt. Dat helpt ons ook. Anders vrees ik dat de discussie telkens blijft hangen in "de informatiedeling moet beter, punt". Daarmee komen we er niet.

De **voorzitter**:

Apart een brief, minister. Kan dat?

Minister **Van Weel**:

Ja, dat kan. Nogmaals, ik denk dat u met de begrotingsplannen niet de brief krijgt die u wilt, dus ik heb daar echt wat meer tijd voor nodig.

De **voorzitter**:

Wat kunnen we afspreken?

Minister **Van Weel**:

Laten we zeggen: begin 2027. Het is best ingewikkeld en ik wil het ook wel compleet doen.

De **voorzitter**:

Zullen we "eerste kwartaal" noteren? Dat geeft wat ruimte en dan hebben we ook een duidelijke termijn.

Minister **Van Weel**:

Ja.

De **voorzitter**:

We doen het straks bij de toezeggingen en checken het dan even. Ik zie handen omhooggaan. De heer Mathlouti.

De heer **Mathlouti** (D66):

Dit ligt misschien in het verlengde van mevrouw Straatman: neem ook in de brief op wat wél kan. Je ziet nu dat organisaties allerlei tussenoplossingen verzinnen waardoor ze dingen kunnen. We hoorden vorige week in het rondetafelgesprek volgens mij dat er al 29 convenanten binnen een bepaalde context zijn afgesloten. Dat lijkt me natuurlijk ook niet de bedoeling, maar het is misschien wel een tussenoplossing. Dus graag ook dat meenemen in die brief. En ik hoorde u net zeggen: als partijen in een ruimte gaan zitten, dan blijkt er heel veel mogelijk. Het is soms misschien ook uit een bepaalde handelingsverlegenheid, omdat men toch voorzichtig is met de wet, met "wat deel ik wel, wat deel ik niet?" Misschien kunt u ook daarover iets zeggen in de brief, omdat we die handelingsverlegenheid natuurlijk niet willen in de tussentijd waarin de nieuwe wetgeving nog niet klaar is. Ik hoop dat de minister dat kan toezeggen.

De **voorzitter**:

Kan de minister toezeggen om dit mee te nemen in de brief?

Minister **Van Weel**:

Ja. Dat wil ik dan ook doen over de grensoverschrijdende informatiedeling, zoals de heer Mathlouti die noemde. Die knelpunten zien we ook, bijvoorbeeld waar het gaat om de Wet Bibob. Je ziet dan dat een ondernemer tien kilometer over de grens opnieuw begint en men dan niet zomaar die informatie kan delen. Ook daar speelt dus dit dilemma. Het geldt ook voor de Wpg, de vraag van mevrouw Straatman. Dit nemen we in dezelfde brief mee.

De **voorzitter**:

Wij noteren het en checken op het eind wel of de toezegging correct geformuleerd is. Ik kijk even rond. Ik stel voor dat de minister verdergaat.

Minister Van Weel:

Online ronselaars: zijn we voldoende aanwezig om die op te sporen; is de kennis en capaciteit aanwezig? We werken samen met Europol — want dit is niet alleen een Nederlands probleem — voor de internationale opsporing en vervolging van online ronselaars via Taskforce GRIMM. We hebben op dit moment binnen politie en OM geen cijfers over het aantal ronselaars dat gepakt is. Als u mij vraagt of wij hier goed op zijn toegerust? Absoluut niet! Dit is een compleet nieuwe wereld waar criminelen elkaar heel snel weten te vinden, waar criminelen ook jongeren heel snel weten te vinden. Gisteren hoorde ik in Meerzicht dat een meisje van 12 was geronseld. Dat gaat dan via Snapchat. Ze zorgen er echt wel voor dat er geen ouders dan wel anderen in die appgroep aanwezig zijn. De politie is dat dus ook niet. Dat maakt het ontzettend moeilijk om dit op te sporen. Bovendien betekent het anonieme karakter van alle tussenlagen dat je heel vaak wel de uitvoerders pakt. En laten we eerlijk zijn: voor hen zou je zo snel mogelijk Preventie met Gezag willen neerzetten, want dat is dan de enige toekomst. Misschien kom je één laag hoger, maar nog verder die boom in, zoals bij Overasselt, vereist enorm veel capaciteit. Ik wil dus dat de politie meer aanwezig kan zijn, ook in besloten appgroepen en chats, zowel voor de openbare orde als voor de opsporing. Want dat is waar deze wereld zich afspeelt; niet meer op de straathoek waar de lantaarnpaal kapot is.

De heer Mathlouti (D66):

Goed om te horen dat de minister deze urgentie ziet en ook een realistisch beeld schetst van waar we nu staan op het gebied van cybercriminaliteit en de kennis daarover. Maar kan hij wel een inkijkje geven in de toekomst, in hoe hij dit wil verbeteren bij de politie? In het coalitieakkoord doen we volgens mij een hele goede reservering van best wat miljoenen om die cyberrecherche op niveau te krijgen. Hoe ziet dat pad eruit? Ik denk dat cybercriminaliteit alleen maar groter gaat worden, dus de urgentie wordt ook groter. Misschien komt u er nog op, maar ik had ook een vraag gesteld over het aanspreken van socialmediaplatforms, om die bijvoorbeeld aan te spreken op hun verantwoordelijkheden. Welke mogelijkheden liggen daar? Ik kan me voorstellen dat we met de techniek van nu natuurlijk meer moeten kunnen dan we nu doen.

Minister Van Weel:

Die platforms hebben een verantwoordelijkheid, maar ook daarbij hebben we soms moeilijke discussies over privacy. Als we het hebben over end-to-endencryptie op apps, betekent dat dat die platforms binnen die end-to-endencryptie niet in staat mogen worden gesteld om chatgroups vrij te houden van dit soort berichten, maar het opheffen daarvan is weer een rechtstreekse schending van het briefgeheim. Ik heb die discussie vaak gehad met een andere commissie in uw Kamer over child sexual abuse material: wat vinden we nou dat er mogelijk moet zijn voor die platforms en autoriteiten om te doen en wat niet? Dat zijn gewoon hele moeilijke discussies. En het probleem is dat dit zich niet afspeelt op de openbare delen van socialmediasites. Het is niet dat je in je Instagramfeed ineens gevraagd wordt om een klus uit te voeren. Dit gebeurt via Snapchat. Dat zijn rechtstreekse berichten en die kan niemand meelesen. Dat is fijn, maar vanuit opsporingsperspectief is het dat weer niet. Dat is nou precies een van die afwegingen tussen privacy en veiligheid die we in gezamenlijkheid moeten gaan maken. Is de politie daar goed in? Los van de wettelijke bevoegdheden, de discussie waar ik het

over had, heb je ook de vraag of ze daar technisch goed toe in staat is. Ja en nee, zou ik willen zeggen. Als je bijvoorbeeld bij onze Team High Tech Crime-unit in Driebergen komt, dan denk ik dat we daar het neusje van de zalm hebben waar het gaat om het breken van encryptie of het binnendringen in criminele netwerken. We hebben natuurlijk een aantal voorbeelden gezien van dit soort geheime chatgroepen die zijn ontcijferd en waarmee we hele grote netwerken hebben kunnen blootleggen en ontmantelen. Maar als je het hebt over Snapchat en die jongen op straat, heb je dan in elk politiebureau de kennis aanwezig om daar wat mee te doen? Nee. Dat is hetgeen we met de intensiveringen willen opbouwen. Dat betekent dus ook dat je specifieke cyberrechercheurs werft. Ik heb daar een aantal van gezien op de Politieacademie, die inderdaad een groot deel van hun leven op die spreekwoordelijke zolderkamer hebben doorgebracht, maar wel heel gemotiveerd zijn om die kennis binnen te brengen bij de politie, en dat dan ook verspreid over het land.

De voorzitter:

Mevrouw Martens-America. O, de heer Mathlouti voor een derde maal? Nee? Mevrouw Martens-America.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Ik ben blij, zeg ik via de voorzitter, dat zich nu een meerderheid lijkt af te schilderen die zich zorgen maakt over wat er gebeurt bij de platforms. En ik ben ook heel blij dat de minister aangeeft dat we dusdanig technische experts in dienst hebben die dit zouden moeten doen. Dan moet er natuurlijk wel voldoende wettelijke grondslag zijn om zowel in die platforms mee te kijken wanneer die niet thuis geven als bij die chatgroups. Kan de minister iets schetsen van die wettelijke grondslag en van wat de Kamer zou moeten doen om te zorgen dat we daarin een volgende stap zouden kunnen zetten?

Minister Van Weel:

Waar het de openbare orde betreft, ligt het eerste wetsvoorstel nu voor. Dat is Andromeda en dat gaat over de toegang tot openbare bronnen. Voor het vervolg daarop hoop ik nog aan het einde van het jaar, en anders begin volgend jaar, te komen met het wetsvoorstel voor hoe we dat doen in gesloten bronnen. Die lopen dus achter elkaar aan in het wetgevingsproces. En wat we leren van de ene wet zullen we natuurlijk meteen verwerken in de andere wet, met de nodige waarborgen, waaronder de rechter-commissaris die daartussen zit. Die zitten ook in dat wetsvoorstel. Waar het gaat om de opsporing: daar kan al veel meer. Daarvoor is de wettelijke grondslag beter geregeld. Daar is denk ik de techniek de allergrootste uitdaging. De moderne end-to-end-encryptieapps zijn moeilijk ontsleutelbaar; goed nieuws voor ons als burger, soms een uitdaging voor de opsporing.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Ik werd even getriggerd door wat de minister zei over dat er meer cyberrechercheurs worden opgeleid op bijvoorbeeld de Politieacademie. Met de focus die dit kabinet en deze minister hebben op de aanpak van die cybercriminaliteit denk ik dat we echt de stap in de goede richting zetten die heel hard nodig is. Nu weet ik vanuit het Rotterdamse dat men daarvoor ook wel daadwerkelijk plannen heeft liggen. Ik ben benieuwd in hoeverre de minister daarin geïnteresseerd is als het gaat om een echt dedicated opsporingsacademie. Want ze kennen wel de Politieacademie, maar omdat dit een enorme vlucht neemt en omdat dit echt wel weer een expertise op zich is, is men in ieder geval daar wel al heel erg ver met die ideeën. Ik ben toch wel benieuwd in

hoeverre de minister geïnteresseerd is om ook eens te onderzoeken in hoeverre dat een optie zou kunnen zijn.

Minister Van Weel:

Ik ken die ideeën niet. We zijn natuurlijk wel bezig met allerlei zijstroomtrajecten voor ook de opsporing, juist omdat we daarin zo veel willen intensiveren. Maar ik zou graag kennisnemen van de ideeën die er leven.

De voorzitter:

Gaat u verder.

Minister Van Weel:

Wat kunnen jongeren doen als ze een raar verzoek ontvangen en een melding krijgen? Nou, wat ik ten eerste heel mooi vond, was dit. Gisteren was ik in de jongerenchillplek, zoals dat heet. Van degenen die deze runnen kwamen berichten dat ze ook weleens geïnformeerd worden over iemand die zo'n verzoek heeft gekregen of dat ze zoiets zelf hebben gekregen. Ik denk dat dit een laagdrempelige manier is voor jongeren om daar open over te kunnen zijn, wat weer kan leiden tot vervolggesprekken met jongerenwerkers of zelfs met de politie als dat nodig is. Maar we hebben binnen Preventie met Gezag ook het gefinancierde hulpplatform Keerpunt, waar jongeren via een chatfunctie heel laagdrempelig en anoniem contact kunnen zoeken om uit de criminaliteit te stappen en doorverwezen kunnen worden naar de juiste hulpkanalen. Dat loopt nog niet zo heel lang, maar de eerste resultaten zijn bemoedigend. Men weet dat wel te vinden.

"Leren wij ook van andere landen?", vroeg de heer Mathlouti. Ja. Vanuit Preventie met Gezag hebben we hele goede banden met Zweden en Ierland, twee landen die ook te maken hebben met die hele jonge criminele netwerken die al op echt jonge leeftijd geronseld worden. Het zit ook in het actieplan van de coalitie tegen georganiseerde misdaad, de acht landen die Nederland bijeen heeft geroepen om periodiek bij elkaar te komen. Het ronselen van jongeren is daar een van de thema's.

Mevrouw Faber had nog een vraag over een heel ander onderwerp: een arrestatieplan voor Bolle Jos. Wij bewandelen elke avenue die wij kennen om deze man zo spoedig mogelijk naar Nederland te halen. Daar hoort, zo zeg ik tegen mevrouw Faber, ook het druk zetten op de EU bij. En nee, ik maak mijzelf niet de illusie dat Bolle Jos niet 18 miljoen zou willen ophoesten om de EU-grens voor gelden te compenseren, maar het is een feit dat de EU hier stelling neemt tegen Sierra Leone, ook via de Hoge Vertegenwoordiger die heeft gesproken met de minister van Buitenlandse Zaken van Sierra Leone. Dat gebeurt nu vanuit meerdere Europese landen. Ik kan u het artikel aanraden dat The Guardian twee dagen geleden heeft gepubliceerd: een enorm lang en doorwrocht artikel dat weergeeft hoe deze man zich heeft genesteld in Sierra Leone en waarvan hij verdacht wordt aldaar. Al die signalen helpen om de druk op dat netwerk op te bouwen. Dat doen we dus via openbare wegen en ook achter de schermen. Over datgene waaraan u refereerde, kan ik in het openbaar geen uitspraken doen.

Mevrouw Faber (PVV):

Ik had ook een vraag aan de minister over het verhaal dat rondgaat, dat er een militaire operatie was opgetuigd en dat die op het laatste moment is afgeblazen omdat oud-minister Brekelmans watervrees kreeg — laat ik het maar zo noemen. Is dat verhaal nou

waar of niet? Ik bedoel, als het niet waar is, dan kunnen we dat nu gewoon uit de lucht halen. Als het wel waar is, dan is dat natuurlijk wel bijzonder. Dus graag een antwoord van de minister. Laat ik het zo stellen: wil hij hierin duidelijkheid geven?

Minister Van Weel:

De handicap is dat ik over dit soort operaties helemaal geen uitspraak kan doen in het openbaar. We hebben wel op een partijgenoot van u, die hier ook specifiek naar vroeg, geantwoord dat ook voor de heer Brekelmans het algemeen belang in alle gevallen vooropstaat, dus ook bij militaire operaties. Die woordvoeringslijn heb ik hem ook zelf in de openbaarheid horen verklaren. Helaas kan ik hier niet dieper op ingaan.

De voorzitter:

De minister gaat verder.

Minister Van Weel:

Met het kopje veilige en integere economie. De heer Mathlouti vroeg: zien we mogelijkheden om de expertise bij banken, opsporingsdiensten en het OM te versterken? Ja. We zijn continu met al die partners in gesprek om initiatieven te versterken, onder andere binnen het Financieel Expertise Centrum, waar we kennis, informatie en expertise, maar ook nieuwe signalen kunnen bundelen om risico's te signaleren en die effectief aan te pakken. Er wordt ook gewerkt aan trainingen om de kennis van de fenomenen die worden gesignaleerd, binnen alle organisaties op hetzelfde niveau te brengen, maar uiteindelijk is het afpakken van crimineel vermogen toch vooral een taak van de opsporingsdiensten en het OM. Daarvoor werken we bijvoorbeeld aan de Europese Confiscatierichtlijn, die het makkelijker moet maken om ook al zonder een strafrechtelijke veroordeling te komen tot het in beslag nemen van crimineel gewonnen geld. Ik zei u al dat die er zo spoedig mogelijk aankomt.

De Havenbeveiligingswet, een vraag van de heer Struijs. Die wet is van de collega van IenW. Hij liep net toevallig mijn voorbereidingskamer binnen, dus ik heb hem meteen tot spoed gemaand om met een aanpassing te komen van de Havenbeveiligingswet. Dat verzoek heb ik dus naar hem doorgeleid. Ik zal hem vragen om ook met een tijdpad daarvoor te komen.

De heer Struijs (50PLUS):

Dank daarvoor. De desbetreffende collega heeft mij ook geappt. Laten we de focus houden op de georganiseerde misdaad, zoals bijvoorbeeld België het heeft aangepakt. Bij sommige onderwerpen heb ik het gevoel: van het kastje naar de muur, van het ene ministerie naar het andere. Ik ga hier dus wel bovenop zitten. Fijn, dank voor het antwoord.

Minister Van Weel:

Dank. Ik moet u overigens zeggen dat ik vanuit mijn andere pet, die van minister van Veiligheid, dreigingen als hybride aanvallen en drones et cetera ook heel graag geadresseerd zou willen zien in zo'n nieuwe wet.

De heer Mathlouti vroeg: welke ruimte zien we om de screening van kwetsbare beroepsgroepen in de haven in te vullen? Sinds maart 2025 hebben we een speciale haven-vog. Ik denk dat dat een in de wereld uniek middel is. Binnen de coalitie van landen tegen georganiseerde misdaad was daar heel veel interesse voor, omdat je

daarmee meteen een heel gebied afvangt, en alle bedrijven die daarbinnen werken. We werken ook met het Gatekeeper-protocol en we proberen dat uit te breiden naar andere locaties. Dat is een zwarte lijst voor medewerkers, die dus breed gedeeld kan worden en waarbij je ze kunt weigeren voor hoogrisicolocaties. Ik wil ook kijken of er meer AIVD-screening nodig is, maar ook mogelijk is, voor functies in de haven, en naar wat we verder van België kunnen leren. Ik kom daar in het halfjaarbericht verder op terug.

De heer **Mathlouti** (D66):

Veel dank. Misschien even kort over de haven-vog. Dat klinkt als een relatief nieuw middel, maar het is natuurlijk ook afhankelijk van welke werkgevers die actief zijn in de haven, daarvan gebruikmaken. Hoe groot is die groep? En wat betreft die zwarte lijst van medewerkers het volgende. Ik sla een beetje aan op wat we vorige week hoorden, dat er relatief weinig vertrouwensberoepen in de haven zijn, en dat bijvoorbeeld België daarin veel strikter is en criminelen veel beter buiten de haven kan houden. Misschien daar dus even een korte reflectie op. Die AIVD-screening is volgens mij een goede ontwikkeling. Fijn dat die toezegging zojuist is gedaan. Ik zie die tegemoet.

Minister **Van Weel**:

Op uw eerste vraag: onze haven-vog is gebiedsgebonden, dus niet afhankelijk van het bedrijf. Die geldt dus voor het hele havengebied. In die zin voldoet ze dus denk ik, en lijkt ze heel erg op wat België ook heeft ingevoerd.

Een vog verplichtstellen bij inschrijving in het handelsregister: dat was een motie die wij vorig jaar in de najaarsbrief hebben afgedaan. Een vog voor rechtspersonen helpt hier niet, want dat kan pas na de inschrijving. Dat is dus geen drempel vooraf. Een algemene vog geeft heel veel druk voor Justis, met naar verwachting weinig winst. Daar hebben we een klein jaar geleden over gerapporteerd.

De **voorzitter**:

Gaat u verder.

Minister **Van Weel**:

Bij het centraal aandeelhoudersregister zou ik graag een sprong maken. De daarin beoogde effecten worden via de Europese Anti-witwasrichtlijn al deels bereikt. Dit komt dan ook snel naar u toe, onder andere met de doorontwikkeling van het UBO-register. We zouden dus even moeten kijken wat de toegevoegde waarde is van het centraal aandeelhoudersregister, maar daarvoor ligt er nog steeds een initiatiefwetsvoorstel in uw Kamer. Wat ik wil doen, is nog terugkomen met een appreciatie van wat de toegevoegde waarde zou zijn ten opzichte van de Europese Anti-witwasrichtlijn en of ik u zou adviseren om dit initiatiefwetsvoorstel door te zetten of niet.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Drie thema's die echt ook wel de hypotheekfraude raken waarmee ik begon. En ik wil niet met een kluitje in het riet worden gestuurd, zeg ik hier heel expliciet bij. Ik hoor de minister een paar dingen zeggen over de Belastingdienst en de partijen die aan de bel hebben getrokken. Die gaan het gesprek voeren en wij krijgen een terugkoppeling. Ik hoorde de minister zeggen: we hebben gekeken naar die motie over in hoeverre de Kamer van Koophandel een vog kan opvragen. Dan wordt er gezegd "die is afgedaan", terwijl wij ook een voorstel hebben ingediend om de weigeringsgronden uit te breiden. Daar hoor ik helemaal niks over, dus meer in de trant van wat er wél kan.

En wat betreft het laatste, het initiatiefwetsvoorstel omtrent het centraal aandelhoudersregister: ja, er ligt een initiatiefwetsvoorstel van ons. Maar we hebben eerder gezegd: "Minister, neem dat nou over, want het gaat veel harder en sneller. Als wij dat gaan verdedigen, dan gaat dat veel langer duren. We willen juist snelheid, gelet op de enorme urgentie die dit vraagstuk eist." Dus nogmaals, ik wil gewoon niet met een kluitje ... Ik ben slecht in uitdrukkingen, maar u snapt wat ik bedoel.

De voorzitter:

Een kluitje in het riet. Ik ben er ook slecht in, trouwens.

Minister Van Weel:

Zeker niet zo bedoeld, dat kluitje in het riet. Die initiatiefwet ligt er sinds 2017. Daar schrok ik wel van, want dat is een behoorlijk lange tijd. Ik ben altijd een groot voorstander van initiatiefwetten, ook omdat ik daarover namens het kabinet met plezier adviseer en ik denk dat het goed is voor het draagvlak vanuit de Kamer. Wat ik wil doen, is wat ik zei: ik wil de Europese Anti-witwasrichtlijn naast die initiatiefwet houden, en daarna met een advies komen over wat er nog ontbreekt en of die initiatiefwet daarvoor het geëigende middel is. En op de rest, kan ik u vertellen, komen we terug in het halfjaarbericht. We zijn nu onder andere bezig met de weigeringsgronden. Daar wordt nu aan gewerkt door de minister van EZK. Dat is onderdeel van het deel veilige en integere economie, waarover ik u eerder berichtte. Dus ik verwacht u daarover snel goed nieuws te kunnen brengen.

Dan mevrouw Coenradie, die vroeg waarom we onze begroting jarenlang afhankelijk hebben gemaakt van incidentele meevallers. Dat was omdat die in de periode 2014-2021 nog regelmatig voorkwamen. We hadden toen die hele grote schikkingen met banken. Die hebben we de afgelopen jaren niet meer gezien in die omvang, en dus hebben we de raming bijgesteld. Dit omdat we u anders elke keer iets voorspiegelen waar we later weer op terug moeten komen. Dan kun je beter de verwachtingen managen. Het zegt dus niks over onze inspanningen, waar het gaat om het afpakken van geld. Maar die hele grote zaken van honderden miljoenen hebben we de afgelopen jaren gewoon niet meer gezien. Dat is op zich ook goed nieuws, want dat betekent dat de banken deze taak wel degelijk serieus nemen. En dat nemen ze ook; dat weet ik. Mevrouw Straatman vroeg naar leegstaande panden op het platteland. Ze vroeg of ik hierover in gesprek wil gaan met de collega van LVVN. Ja, zeker. Zeker ook in het kader van de stikstofaanpak, die mogelijk leidt tot nieuwe leegstand, zal ik met hem dit gesprek aangaan en kijken of we daar de ondermijningsproblematiek in kunnen integreren.

De structurele financiering van de vertrouwenspersoon, die onder druk staat. Het idee vanuit het Actieprogramma Veilig Ondernemen — dat liep tot en met 2026 — was altijd al dat de branche deze functie structureel zou borgen binnen de eigen organisatie. Ik geloof dat er nu een evaluatie wordt uitgevoerd. De resultaten daarvan zal ik met de Kamer delen. Daarmee kom ik dan bij u terug.

Mevrouw Straatman (CDA):

Allereerst, fijn dat de minister in gesprek gaat met de minister van LVVN, want ik denk dat ook hier geldt dat we daar niet verkokerd naar moeten kijken. We weten namelijk dat er een heel uitdagende stikstofopgave op ons afkomt. Dat doet wat met het gevoel, de sfeer en de kwetsbaarheid op het platteland. Dat heeft weer zijn impact op de

criminaliteitsbestrijding. Ik ben niet gerust op wat de minister zegt over die vertrouwenspersonen. Laten we duidelijk zijn: we hebben drie vertrouwenspersonen in Nederland. We weten dat de meldingsbereidheid op het platteland ontzettend laag is. Een paar cijfers. We weten dat een op de vijf boeren wordt benaderd door criminelen, door de georganiseerde criminaliteit. Twee op de drie hebben weet van drugspanden bij andere boeren, en maar een op de tien meldt. Dan hebben we die vertrouwenspersonen. Dat werkt. We gaan nu discussies voeren en evaluaties doen waardoor bij LTO in Noord-Nederland een van die drie vertrouwenspersonen mogelijk dreigt te verdwijnen. Dat mogen we toch niet laten gebeuren? Ik hoop dat de minister met iets meer urgentie en zekerheid tegen die partijen wil zeggen dat ze gewoon blijven, en dat we wel zorgen dat we het geregeld krijgen. Het gaat echt om minieme bedragen, maar het is juist zo belangrijk voor het platteland dat men kan melden en dat we de leefbaarheid op peil houden.

Minister Van Weel:

Ik wacht die evaluatie wel even af. Voor die tijd verdwijnt er helemaal niemand. Ik vind ook dat we niet automatisch vanuit Justitie en Veiligheid altijd alle initiatieven die we in diverse sectoren aanjagen tot in lengte van dagen zelf zouden moeten blijven financieren. Er is ook een belang vanuit de branche om te zorgen dat deze signalen worden opgepikt. Ik wil er dus geen algemene wetmatigheid van maken dat wij onze aanjaagfunctie ook altijd blijven vertalen in structurele financiering. Maar, nogmaals, we wachten de evaluatie eerst af.

Mevrouw Martens-America vroeg naar de sluitingsbevoegdheden van burgemeesters; anderen deden dat ook. Laat ik beginnen bij de burgemeester in Overasselt en vertellen dat wij hem in ieder geval steun en expertise hebben toegezegd, omdat kleine gemeentes natuurlijk met dit soort enorme zaken al snel tegen de grenzen van hun financiële mogelijkheden en inhoudelijke kennis aanlopen. We hebben dus zowel inhoudelijke kennis als financiering beschikbaar gesteld om deze burgemeester te ondersteunen. We zullen natuurlijk in de toekomst, als dit soort zaken zich meer voordoen — ik hoop van niet — kijken of we dat model ook kunnen uitrollen. Ik denk dat dat niet meer dan eerlijk is. Je kiest er niet voor om iemand als Jan G. binnen je gemeentegrenzen te hebben.

Hoe staat het met het landelijk handelingskader? Wordt daar ook in meegenomen wat men kan doen als de problematiek aanhoudt? Dat handelingskompas zal specifiek zien op de sluitingsbevoegdheid van artikel 13b van de Opiumwet bij drugsgerelateerde problematiek. Ontwikkeling vloeit voort uit de aanbeveling uit de evaluatie van deze bevoegdheid. Daarnaast hebben de burgemeesters op basis van artikel 174a van de Gemeentewet de bevoegdheid om panden te sluiten bij ernstige verstoring van de openbare orde, zoals beschietingen of aanslagen met explosieven. In extreme gevallen, zoals we hebben gezien in Overasselt, kan het nodig zijn om te kijken naar aanvullende maatregelen. Naar aanleiding van uw aangenomen motie, de motie van mevrouw Martens en mevrouw Straatman, zal ik de komende periode dus ook kijken naar de vraag of de bestaande mogelijkheden beter benut kunnen worden, en of er eventueel meer en nieuwe mogelijkheden nodig zijn. Dat komt dus in aanvulling op dat landelijk handelingskompas.

Mevrouw Faber (PVV):

De minister geeft aan dat de burgemeester de mogelijkheid heeft tot het sluiten van

panden. Maar dat is een kan-bepaling. Ze kunnen dat dus; ze hoeven dat niet per se. Stel dat je een strenge burgemeester hebt die snel overgaat tot sluiten. Dan krijg je een beetje een waterbedeffect, want dan heb je kans dat die criminelen gaan uitwijken naar een gemeente die daarin wat makkelijker is. Zou het niet handig zijn om daarvoor gewoon één landelijk beleid te maken zodat het overal gelijk is en zodat je dus dat waterbedeffect kan vermijden?

Minister Van Weel:

Dat handelingskompas is bedoeld om dat landelijke beleid neer te leggen, zonder dat je burgemeesters automatisch wilt dwingen om bepaalde acties te ondernemen. Er moet toch altijd ruimte blijven voor de lokale context en de afweging van wat een burgemeester denkt dat helpt in het geval van de problematiek die hij heeft.

Mevrouw Faber (PVV):

Het is de laatste interruptie maar dat maakt niet uit. Maar stel dat die burgemeester dan nog ruimte houdt. Dan blijf je het probleem houden. Je kan het misschien iets afvlakken, maar je blijft het probleem wel houden. Je kan toch ook een systeem maken waarin je trapsgewijs iets gaat opvoeren?

Minister Van Weel:

Nogmaals, dat handelingskompas brengt dus in kaart wat je kunt doen en hoe je dat opbouwt. Ik bedoelde niet het waterbedeffect maar meer de uitzonderingsgrond, dat burgemeesters juist denken "ik neem deze volgende stap nog even niet" omdat er bijvoorbeeld hele jonge kinderen in een pand zitten en de vraag is wat je daar dan mee moet. Ik denk dat een burgemeester lokaal die ruimte moet hebben, terwijl uiteindelijk voor iedereen helder moet zijn wat je kunt doen met de middelen die alle burgemeesters tot hun beschikking hebben. Uiteindelijk is het zo dat als je een pand sluit, je nooit dat waterbedeffect kunt uitsluiten. Dat is helaas zo. Ik merk echter dat burgemeesters er niet per se op zitten te wachten tot iets maar buiten de gemeentegrenzen verdwijnt omdat het dan weg zou zijn. Iedereen beseft in de collegialiteit wel dat daarmee het probleem niet automatisch is opgelost.

Mevrouw Martens vroeg ook: is het haalbaar om te kijken naar vervolgstappen voor de Bibob? Ja. We blijven daarvoor knelpunten verzamelen. We moeten die Wet Bibob ook zo effectief mogelijk inzetten. Er zijn grote stappen gezet in het verbeteren van de informatiepositie met de wetswijziging in 2022 en 2023. Die wijzigingen worden echter nog niet door iedereen in alle gevallen gebruikt. Dat komt vaak door gebrek aan kennis hierover. Dat heeft ook weer te maken met de grootte van gemeenten. Wij kijken dus op dit moment samen met het Landelijk Bureau Bibob hoe we het handelingskader dat helpt bij sluiten, maar ook de Bibob-wet, die echt wel nut heeft gehad in bepaalde gemeentes, kunnen verbeteren. Denk aan de glazenwassers in Zaanstad. Mevrouw Mutluer weet daar alles van. Dat handelingskader kan echt een verschil maken. We gaan dus kijken naar handreikingen, overleggen en bewustwordingsdagen waarop we het breder kunnen neerzetten.

Mevrouw Straatman had het over een drugsproducent die simpelweg de huur kan opzeggen en elders opnieuw kan beginnen. Dat vind ik ook enorm onwenselijk. Ik zal de komende tijd samen met de gemeenten gaan verkennen wat we hiertegen kunnen doen.

Mevrouw Martens-America zegt: er wordt vaak gekozen voor het sluiten van een woning

terwijl ook lichtere maatregelen hadden kunnen bijdragen aan het tegengaan van de problematiek, en bij Overasselt hebben we juist gezien dat sluiten ook niets heeft betekend in de afname van de problematiek. Die twee voorbeelden laten wat mij betreft zien dat je echt moet kijken naar de lokale context. Binnen de gemeente kent men vaak zijn pappenheimers wel en weet men wat op dat moment het meest effectieve middel is. Ja, de problematiek zoals we die in Overasselt zien, is wel heel uniek. Meestal is de situatie met het sluiten van een pand wel onder controle te brengen en kan herhaling worden voorkomen.

De voorzitter:

De heer Mathlouti heeft een procesachtige vraag, want hij is eigenlijk door zijn interrupties heen. Wilt u een brief ...

De heer Mathlouti (D66):

Ik had nog een antwoord tegoe op mijn vraag over de Wet Bibob in relatie tot grote gemeenten met veel kennis die eventueel een regionale functie kunnen hebben.

Minister Van Weel:

Ja. Ook de kleine gemeenten moeten de Wet Bibob goed kunnen toepassen. De WODC-evaluatie laat ook zien dat het vooral verschilt door een tekort aan capaciteit en kennis. Op dit moment lopen er verschillende initiatieven met als doel de capaciteit te vergroten, waarmee tevens de kennis kan worden geborgd. Dat gaat via kennisdeling via hogescholen en het versterken van Bibob-samenwerkingen. Succesvol gebleken aanpakken kunnen breed worden gedeeld, onder meer door deze te bespreken in de daarvoor bestemde overleggen zoals aan periodieke Bibob-tafels. Ook het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid kan hier een rol in spelen.

Mevrouw Martens-America (VVD):

Dank voor de beantwoording van de minister. Ik snap ook dat het heel erg lastig is en dat bijvoorbeeld het permanent sluiten van woningen een tool in de toolbox van burgemeesters is die je niet heel lichtzinnig gebruikt. Er wordt echter best wel veel om gevraagd. Ik zou 'm iets breder willen trekken. Je ziet in Amsterdam bijvoorbeeld dat er best wel vaak bepaalde horecazaken worden getarget met vuurwerk of zwaarder. Ook daar is het dus bijvoorbeeld niet mogelijk om een pand permanent te sluiten. Is er ruimte of zijn er wegen om dan te zorgen dat een bepaalde zaak die daar gevestigd is, een verbod opgelegd krijgt om daar gevestigd te blijven? Nu sluiten we namelijk een pand, maar dat is natuurlijk onvoldoende. De vraag is dus of het mogelijk is om dit te verbreden. Of is het met de wet in zijn huidige vorm enkel mogelijk om het op een pand toe te spitsen?

Minister Van Weel:

Daar ga ik schriftelijk bij u op terugkomen in het halfjaarbericht, want dat wil ik even goed uitzoeken.

Mevrouw Coenradie vroeg naar werken onder nummer. We werken nu samen met onder andere politie, OM en de rechtsspraak aan een programma Voorbereid op agressie & geweld, aan een integrale manier van afgeschermd werken. De verwachting is dat we eind 2026 dan wel begin 2027 komen met een gedeelde visie op afgeschermd werken, met hele praktische handelingsperspectieven. In het arbeidsvoorwaardenakkoord 2025-2027 van de sector politie ben ik samen met de

politie als werkgever en met de vakbonden overeengekomen dat het streven van de politie is om het huidige beleid met betrekking tot afgeschermd werken te laten aansluiten op deze visie en handelingsperspectieven, bijvoorbeeld voor het vermelden van persoonsgegevens in processen-verbaal en het werken met een dienstnummer.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Voordat ik de minister verkeerd interpreteer, het volgende. Begrijp ik het dan goed dat we het werken onder dienstnummer, wat echt wel een brede behoefte is van tal van dienders, per 2027 tegemoet kunnen zien? Begrijp ik dat goed uit deze woorden?

Minister **Van Weel**:

Ja. U krijgt een visie van mij en andere onderdelen van de rechtsketen, dus politie, OM en de rechtsspraak, op waar je afgeschermd werken zou moeten willen doorvoeren. Ik kan u op dit moment nog niet zeggen of dat geldt voor alles en iedereen en altijd. Maar dat krijgt u in die visie te lezen.

De **voorzitter**:

Wanneer komt die visie, minister?

Minister **Van Weel**:

Er staat hier "eind 2026, begin 2027". Laat ik mezelf een plezier doen en "begin 2027" zeggen.

De **voorzitter**:

Dan roep ik op om de minister een plezier te doen door daar dan Q1 van te maken. Dat is toch ruim genoeg? Dat noteren we. De minister.

Minister **Van Weel**:

Dan de richtlijn voor strafeisen bij dodelijke verkeersongevallen. We hebben net op 7 oktober een WGO gehad over de Wet verbetering aanpak rijden onder invloed. Ik denk dat daar een aantal behoorlijke stappen zijn gezet om ook het rijden onder invloed en het veroorzaken van dodelijke verkeersongevallen harder aan te pakken. Er zijn ook nog een aantal amendementen en moties aangenomen die daartoe strekken. Ja. Bij een ongeval met schuld en ernstige gevolgen zijn er op dit moment wel echt zwaardere straffen, tot negen jaar, mogelijk. Een onvoorwaardelijke gevangenisstraf is daarbij het uitgangspunt. Dat is dus een zwaardere categorie dan die met verwijtbaar gedrag.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Dan zijn we nu helaas in de actualiteit beland, met gister een uitspraak van de rechter. Die gaat als ik het goed heb over een man uit Limburg die een kind van 4 heeft doodgereden. De moeder is zwaargewond. Hij reed 115 kilometer per uur hard waar hij 50 kilometer per uur mocht rijden en hij had veel te veel alcohol op. De uitspraak van de rechter omvat vijf jaar celstraf en vijf jaar rijontzegging. We weten dat er negen jaar voor staat. Dat is nou precies ook de kern van mijn vraag: kunnen we dan, ook met alles wat er besproken en wat er geamendeerd is, deze minister vragen om met het OM gewoon eens opnieuw juist naar deze richtlijn te kijken? Het feit dat we wel een maximale straf van negen jaar kennen maar dat er toch echt redelijk laag gestraft is — het is natuurlijk aan de rechter om een uitspraak te doen — geeft toch echt een verwrongen gevoel in de samenleving, in ieder geval bij mij.

Minister **Van Weel**:

Ik moet meteen terugdenken aan het WGO van 7 oktober. We kennen namelijk allemaal dit soort gevallen in onze nabijheid waarbij we gezien hebben dat een dierbare dan wel een bekende op een verschrikkelijke manier het leven heeft gelaten, en dan vaak door iemand die al vaker over de schreef is gegaan. Ik wil wel echt terugverwijzen naar dat WGO, want daar hebben we dit onderwerp uitvoerig besproken, inclusief de straffen die daarbij horen. Ik wil dit zeker een keer met het OM agenderen, maar dat doe ik dan het liefst op basis van een nieuwe aanscherping van de wet, die nu dus naar de Eerste Kamer gaat. Die leidt dan ook weer tot nieuwe richtlijnen, verwacht ik.

Nog een paar vragen, voorzitter. Mevrouw Straatman vroeg nog naar meer geld voor ANPR-camera's in het buitengebied. Het vorige kabinet heeft structureel gelden beschikbaar gesteld voor de uitbreiding van dat netwerk. De aanschaf en de plaatsing van die camera's zijn nu in uitvoering. Het netwerk breidt op dit moment dus wel uit, maar er zijn in de huidige begroting geen nieuwe uitbreidingen voorzien.

Vindt u dan een cameraschild een goede oplossing voor het probleem dat er weinig politiecapaciteit is? Ja en nee, zeg ik daarop. Ik denk dat we toch altijd terughoudend moeten zijn met camera's in de openbare ruimte. We willen geen surveillancestaat worden. Tegelijkertijd kan het wel degelijk helpen in specifieke gevallen — denk aan een woonhuis of een verblijfplaats van iemand die risico of gevaar loopt — om meer waarschuwingstijd te hebben bij geval van calamiteit. Maar ik zou er iets minder voorstander van zijn om landelijk camera's als vervanging voor de politie te hebben. Als aanvullend hulpmiddel kan het zeker.

Dat waren mijn antwoorden.

De **voorzitter**:

Ik kijk even. Zijn er vragen onbeantwoord gebleven? Volgens mij niet en was de minister redelijk uitvoerig. De minister nog even.

Minister **Van Weel**:

Excuus. Ik zie mevrouw Coenradie nee schudden, maar ik had één vraag van haar niet beantwoord. Die ging over het aannamebeleid bij de politie. Vanwege de digitale problemen die we hebben ...

De **voorzitter**:

Hoe kan mevrouw Coenradie dat nou vergeten? We gaan ons zorgen maken. De minister.

Minister **Van Weel**:

Vanwege ICT-problemen hebben we die politieclub niet tijdig kunnen bereiken, maar ik neem dit mee in de brief die u überhaupt nog krijgt voor het politie-WGO.

De **voorzitter**:

Ja, dat kan. Dat noteren we dan ook. Oké, dat is duidelijk. Dan gaan we de tweede termijn doen, met één interruptie indien nodig. Dan kunnen we namelijk alles op tijd afronden. Mevrouw Mutluer, u heeft 1 minuut en 20 seconden.

Mevrouw **Mutluer** (PRO):

Dank, voorzitter. Dank ook aan de minister voor de beantwoording van onze vragen. Ik ben nog niet helemaal tevreden voor wat betreft de hypotheekfraude. Het is hartstikke goed dat er een taskforce in het leven is geroepen, maar er zijn hele concrete suggesties gedaan, ook door het veld, om de hypotheekfraude aan te pakken. Daarin verwacht ik wat concretere acties met duidelijke deadlines waarbij gekeken wordt naar wat wél mogelijk is. Ik overweeg daar dus een motie over, vandaar mijn verzoek om een tweeminutendebat.

Voor wat betreft de jeugdigen heb ik mijn expliciete wens uitgesproken om Preventie met Gezag nog verder uit te breiden en nog structureler te maken voor meerdere gemeenten, omdat het effect heeft.

Tot slot heb nog één vraag als het mag. Die heeft betrekking op datgene wat Pieter Tops eerder heeft gezegd: "Ondermijning is een tweesnijdend zwaard. Het gaat zowel om criminele druk als om institutionele tegenkracht." Als je kijkt naar het dreigingsbeeld, dan blijft wat mij betreft onderbelicht hoe de gemeenten maar ook organisaties in staat worden gesteld om weerstand te bieden aan criminele beïnvloeding. Ik heb er behoefte aan dat dat in beeld wordt gebracht en dat er misschien ook wat regionale en lokale actieagenda's komen.

De **voorzitter**:

Oké. Mevrouw Straatman.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

Dank, voorzitter. Dank ook aan de minister voor de beantwoording. Ik kijk ook uit naar de brief in Q1 over de AVG en alles wat raakt aan informatiedeling zodat we dat proces, denk ik, ook heel concreet verder kunnen brengen.

Dan verder over het buitengebied. Ik vind dat het buitengebied echt meer verdient dan wat de minister nu zegt over die vertrouwenspersonen. Ik vind echt dat dat niet kan. We weten gewoon dat de politieaanwezigheid in het buitengebied heel beperkt is, dat ook de boa's op het platteland beperkt aanwezig zijn, en dat de meldingsbereidheid op het platteland laag is terwijl de problematiek groter is en mogelijk ook groter wordt met de stikstofopgave die er nu ligt. Dat vraagt echt iets van de overheid, zeker als je weet dat op het platteland het vertrouwen in de overheid al zo laag is. Dan hebben we drie — het gaat echt om drie — vertrouwenspersonen, die heel goed werk doen. Er zijn pilots gestart en de uitkomsten van die pilots zijn positief. De minister zegt dat er geen reden is om aan te nemen dat ze nu verdwijnen. Bij LTO Noord is dat wel degelijk het geval. Ik zou opnieuw een oproep aan de minister willen doen: zorg ervoor dat die vertrouwenspersonen blijven en ga daarover ook in gesprek met LTO. In de tussentijd zullen wij ook kijken hoe wij dat vanuit de Kamer anders kunnen continueren en ervoor kunnen zorgen dat ze wel degelijk blijven. Dat verdienen de mensen op het platteland namelijk.

De **voorzitter**:

Meneer Struijs.

De heer **Struijs** (50PLUS):

Dank, voorzitter. Dank aan de minister, ook voor de versnelling van de Havenbeveiligingswet. Uiteraard zal ik bij u en uw collega-minister vragen of er ook een

beetje zicht komt op wanneer dat allemaal gaat gebeuren. Nog belangrijker is mijn kritiek op het rapport en het zicht dat wij als Kamer hebben op de georganiseerde misdaad. Mijn kritiek bestaat eruit dat dit rapport dat nu wordt gehanteerd uitsluitend openbare bronnen zonder bronvermelding heeft gebezigd. Maar nog belangrijker is dat er geen gesloten bronnen zijn geraadpleegd. In de geest van Van Traa zeg ik het volgende. Die gesloten bronnen, mensen van de TCI, van de criminele inlichtingendiensten, mensen die restinformatie hebben over hele belangwekkende onderzoeken zoals Marengo, willen graag een keer in een besloten omgeving zaken delen, en die dan meegeven zonder dat er geheimhouding wordt geschonden, met als doel dat er eigentijdse nieuwe middelen ingezet kunnen worden. Ik probeer dus de minister te stimuleren om toch nog eens goed met de Kamer na te denken hoe wij hier een volledig beeld kunnen krijgen zonder dat wij operaties in gevaar brengen. Hoe kan deze informatie in een gesloten circuit toch gedeeld worden? Die is namelijk zeer belangwekkend voor de strategie en voor hoe wij met z'n allen verdergaan.

Dank.

De voorzitter:

Mevrouw Coenradie.

Mevrouw **Coenradie** (JA21):

Voorzitter. Ik ben allereerst blij met de beantwoording van de minister. Ik zie in ieder geval een enorme drive om dit echt heel voortvarend aan te pakken. Tegelijkertijd moeten we ook wachten op een paar wetsvoorstellen die behandeld moeten worden in de Kamer, waar we wat werk te verrichten hebben. Ik hoop ook echt op veel steun in de Kamer, ook als het gaat om het doorbreken van die drempels, als het gaat om het ondergeschikt maken van privacy aan veiligheid. Ik denk namelijk dat als we daar meters, echt kilometers, in kunnen maken, dat we dan ook iets doen met de oproepen vanuit de rondetafel van vorige week.

Dat was eigenlijk het belangrijkste. Ik kijk dus uit naar het tweeminutendebat.

De voorzitter:

Mevrouw Faber.

Mevrouw **Faber** (PVV):

Heel kort, voorzitter. Ik dank natuurlijk de minister voor zijn beantwoording. Het dossier-Bolle Jos is natuurlijk heel bijzonder; laat ik het maar zo noemen. Ik blijf het gewoon met belangstelling volgen.

De voorzitter:

Meneer Mathlouti.

De heer **Mathlouti** (D66):

Ook ik dank de minister voor zijn beantwoording. Ik kijk uit naar de brieven inzake gegevensdeling en naar het gesprek dat we daarover nog gaan voeren.

Datzelfde geldt inzake grensoverschrijdende samenwerking. Die is, denk ik, heel belangrijk bij dit onderwerp.

Verder ben ik benieuwd naar de ontwikkelingen op het terrein van cyber, en hoe we onze politie daarin nog beter in staat gaan stellen om daar hun werk goed te doen. Dat is, denk ik, heel belangrijk.

Verder heb ik geen aanvullende vragen. Veel dank.

De **voorzitter**:

Mevrouw Martens-America.

Mevrouw **Martens-America** (VVD):

Dank, voorzitter. Dank voor de beantwoording. Ik ben zelf ontzettend blij dat er een grote zorg lijkt te zijn over alles wat er gebeurt op het digitale vlak, en dat we ons ook realiseren dat we op het gebied van privacy misschien een aantal stappen moeten zetten. Ik hoop en reken dan ook op een grote steun als we de WGS weer zouden kunnen behandelen, om ervoor te zorgen dat we veiligheid daadwerkelijk belangrijker gaan vinden dan privacy.

Dank u wel.

De **voorzitter**:

Oké. Ik denk dat de minister ... Ik heb eerlijk gezegd niet echt heel veel vragen gehoord. Wilt u nog wat zeggen, minister?

Minister **Van Weel**:

Heel veel dank voor de aandacht voor dit onderwerp. Ik denk dat het van essentieel belang is voor onze samenleving. Nogmaals, dan gaat het niet alleen om Bolle Jos; dan gaat het ook over onze jeugd in kwetsbare wijken die door dit fenomeen wordt aangetast. Dank voor al uw suggesties. Ik denk dat de meeste van uw vragen al in mijn eerste termijn door mij in toezeggingen zijn omgezet.

De **voorzitter**:

Ja, die toezeggingen gaan wij nu doornemen. Dat is een aardige lijst.

- De eerste toezegging. De minister komt in halfjaarbrieven ondermijning terug op de vraag van het lid Struijs over een reflectie op het Dreigingsbeeld Ondermijning Nederland van het SKC-OC.

Dat klopt hé?

- Tweede toezegging. De minister stuurt de Kamer in het eerste kwartaal van 2027 een uitgebreide brief — of een brief; het is aan de minister hoe uitgebreid hij die wil maken — over gegevensdeling inclusief de knelpunten, over lopende trajecten, wat wel kan, grensoverschrijdende gegevensdeling, betrokken partners en met een concreet stappenplan met tijdlijn.
- De minister komt in de halfjaarbrieven over ondermijning terug op een AIVD-screening voor havenmedewerkers, en wat we daarbij van België kunnen leren.
- De minister zal de initiatiefwet over een centraal aandeelhoudersregister vergelijken met of leggen naast de Anti-witwasrichtlijn, en de Kamer informeren over hoe deze zich tot elkaar verhouden.

Wanneer kunnen we ... Dit komt in het halfjaarbericht. Helder.

- De minister komt in het halfjaarbericht terug op de vraag van het lid Martens-America of het mogelijk is om naast het sluiten van een pand ook een voor de burgemeester specifieke zaak te kunnen sluiten.

Klopt? Ja, u weet beiden waar het over ging.

- De minister stuurt de Kamer in het eerste kwartaal van 2027 zijn visie en de visie van de politie, het OM en de rechtspraak, over op welke wijze afgeschermd werken doorgevoerd kan worden, of breder doorgevoerd kan worden.

En dan de laatste.

- De minister beantwoordt de vraag van het lid Coenradie over aannamebeleid van de politie. Die wordt meegenomen in de brief die we als Kamer nog voor het WGO Politie ontvangen.

Dan is er een tweeminutendebat aangevraagd door het lid Mutluer. Dat gaan wij doorgeven aan de Griffie plenair.

Mevrouw **Straatman** (CDA):

De minister had ook toegezegd om met de minister van LNVN over de sloopregeling te spreken. Is het mogelijk om daar een terugkoppeling over te krijgen?

De **voorzitter**:

Mijn voorstel is — maar ik ben ik de minister niet — om dat in het halfjaarbericht mee te nemen. Is dat goed? Ja? Dan nemen we die vraag nog daarin mee.

Dan kijk ik even of ik iets vergeten ben. Ik denk het niet. Dan dank ik de minister van Justitie en Veiligheid voor zijn aanwezigheid vandaag in de Kamer. Ik dank uiteraard zijn ondersteuning, onze eigen ondersteuning, geïnteresseerden in de zaal en iedereen die dit debat op een andere wijze heeft gevolgd. Ik sluit de vergadering.

Sluiting 16.40 uur.

